

Šiaulių universitetas
Menų Fakultetas
Dizaino Katedra

Giedrė Avard

Dailės (dizaino) studijų programa

**ŠIAULIŲ M. KULTŪROS CENTRO REKONSTRUKCIJOS KONCEPCIJA.
DIZAINO PROJEKTAS**

RECONSTRUCTION OF CULTURAL CENTER IN ŠIAULIAI. DESIGN PROJECT

Magistro darbas

Darbo vadovas: prof. Giedrius Šiukščius
Recenzentas: mag. Indrė Laučiūtė

2016
Šiauliai

Turinys

ĮVADAS	3
KULTŪROS CENTRO PASTATAS IR VEIKLOS.....	7
Architektūros ir interjero dizaino kontūrai Lietuvoje	8
Šiaulių miesto kultūros centro statyba	10
Kultūros centro pastato būklė. (Ne)naujo amžiaus pradžia	12
KULTŪROS CENTRO VEIKLA IR ĮTAKA MIESTO KULTŪROJE.....	15
Kultūros sampratos aptarimas.....	15
Kultūros centro veikla tarybiniais metais	16
Kultūros renginių pasiūla Šiaulių mieste	17
Šiaulių miesto kultūros centro veikla po 1990-tųjų	21
Kultūros centro veiklos. Faktų analizė 2015 metai.....	23
TYRIMAS.....	29
Įrengimo koncepcija.....	35
IŠVADOS	41
SANTRAUKA	43
SUMMARY	44
Literatūra ir šaltiniai.....	45
Priedai	49

IVADAS

*„Pradžioje mes formuojame aplinką,
vėliau aplinka formuoja mus“ – Winstonas Churchillis.*

Problema ir objektas

Šiaulių mieste (Aušros al. 31) yra įkurtas „Šiaulių m. kultūros centras“. Dar sovietinės okupacijos laikotarpiu Lietuvoje pagal penkmečio planinės plėtros reikalavimus, buvo statomi liaudžiai reikalingi gyvenamieji bei visuomeniniai pastatai. Vienas iš jų taip pat buvo ir kultūros pastatas, turėjęs funkcionuoti kaip gyventojų laisvalaikio traukos centras. Šiaulių miesto kultūros centro pastatas iškilo 1962 metais, „pelkės ir apgriūvusių lūšnų vietoje, priešais naujojo parko įėjimą.“¹ Nuo statybos metų nebuvo iš esmės renovuotas, todėl po 54 metų jis gali nebeatitikti visuomenės poreikių ir kriterijų kultūros veikloms vykdyti. Dvidešimt pirmo amžiaus pirmojoje pusėje, Šiaulių miesto kultūrinio gyvenimo kontekste, kultūros centras, natūralu, tampa tiriamu objektu: kaip įstaiga, jos paskirtis, veikla ar eliminacija.

Literatūros ir šaltinių apžvalga

Lietuvojokultūrosbendruomenėsatlieka daug tyrinėjimų, visgi konkrečiai kultūros centrų tema vis dar nėra giliai nagrinėjama mokslininkų. Dėl šios priežasties tikru laikotarpiu vykstantys dariniai ar įvykiai yra aprašomi dažniausiai skirtinguose šaltiniuose. Juos daro autorė atrinko, analizavo ir pateikė svarbiausius ir temai aktualiausius momentus. Šiame darbe taip pat yra analizuojami oficialūs Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai bei jų pataisos, kurie vienu ar kitu laikotarpiu darė įtaką kultūros centrų raidai. Kultūros centrų klausimo svarbą aiškiai nurodo 2004 metais priimtas įstatymas „Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymas“², kuriame apibrėžiamas pastarųjų steigimas, veiklų vykdymas ir valdymas, pertvarkymas ar likvidavimas, reglamentuojamas finansavimas. Dauguma kultūros centrų Lietuvoje yra valstybės išlaikomos arba dalinai palaikomos įstaigos, tad Vyriausybės nutarimai atoveiksmiu atspindi esamą padėtį.

Šiuo metu kultūros centrai yra skirstomi į daugiafunkcinius arba specializuotus. Specializuoti kultūros centrai koncentruojasi į vieną kurią nors kultūros sritį ar žanrą, tad šis atvejis nebus plačiau analizuojamas, nes nėra tiesiogiai susijęs su darbo tema. Kaip teigia prof.

¹Danutė Darbutienė, 1985

² Lietuvos Respublikos kultūros centrų įstatymas, 2004

habil. dr. Giedrė Kvieskienė „Universalūs daugiafunkciniai centrai atspindi pozityviosios socializacijos sampratą, kuria išreiškiamas vienas iš socializacijos aspektų, atspindintis bendruomenės arba atskirų jos grupių poreikius ir iš dalies viešąją politiką,”³ todėl šiame darbe analizuojamas universalių daugiafunkcinių centrų steigimas ir plėtra, tiriamos ir lyginamos Lietuvos ir užsienio patirtys.

Ataskaitoje Šiaulių miesto kultūros centro struktūra vertinama ir lyginama bendrame kultūros centrų kontekste. Problematika yra grindžiama istoriniais ir politiniais epochos bruožais, tad remiamasi skirtingais laikotarpiais publikuotais straipsniais ir literatūra. Kitiškai vertinama ir naudojama sovietizacijos laikotarpiu ir nuo Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo leista periodika („Leninietis”, „Komjaunimo tiesa”, „Raudonoji vėliava”, „Šiaulių kraštas”, „Šiaulių naujienos”⁴). Dalis statistikos lyginama su V. Lankoronskio Panevėžio rajone atliktu tyrimu „Veiklos kultūros centruose poveikis bendruomenės gyvenimui”⁵, taip pat naudojama kita statistika imta iš Lietuvos statistikos departamento⁶.

Kaip jau minėta, kultūros centras yra mokslinių tyrinėjimų epicentre, tad ir Šiaulių miesto kultūros centras yra neišimtis. Šiame moksliniame darbe pateikiami autorės vykdytų anketinių apklausų ir ekspertų interviu. Gauti atsakymai lyginami su Lietuvoje ir Europoje plintančiomis tendencijomis. Konstatuojant faktus daromos išvados ir aptariamos perspektyvos, pateikiamos rekomendacijos.

Darbo tikslas ir uždaviniai

Esama Šiaulių miesto kultūros centro padėtis skatina susirūpinti. Šiaulių mieste vykstant statyboms bei pastatų renovacijai, jau daugelį metų ignoruojama arba atmetinai sprendžiama kultūros centro problema. Atnaujinimo ir rekonstrukcijos reikalauja įrantys pamatai, įplyšusios struktūrinės sienos, kiauras stogas, prasta vėdinimo, vandens mazgų sistema, nudėvėti baldai, sienų ir grindų dangos, prasta apšvietimo sistema ir kitos pastato interjero ar eksterjero dalys.

³Giedrė Kvieskienė, 2008

⁴„Leninietis” - Šiaulių rajono, miesto ir Šiaulių apskrities laikraštis, ėjęs nuo 1950 m. spalio 27 d. iki 1998 m. Šiauliuose. Nuo 1960 m. – „Leninietis“, nuo 1990 m. sausio 1 d. „Laikas“

„Komjaunimo tiesa”- Komjaunimo tiesa – LLKJS CK dienraštis, leistas 1940–1941m. ir 1944–1989 m.

„Raudonoji vėliava” - Šiaulių naujienos, buv. „*Raudonoji vėliava*“ – Šiaulių miesto laikraštis, leidžiamas nuo 1941 m. balandžio 19 d.

„Šiaulių kraštas” – regioninis Šiaulių apskrities ir miesto dienraštis. Leidžiamas nuo 1990 m., platinamas Šiaulių mieste ir rajone, Radviliškio, Akmenės, Pakruojo, Kelmės, Joniškio rajonuose.

„Šiaulių naujienos” - Šiaulių naujienos, buv. „*Raudonoji vėliava*“ – Šiaulių miesto laikraštis, leidžiamas nuo 1941 m. balandžio 19 d.

⁵Vytautas Lankoronskis, 2006

⁶Lietuvos statistikos departamentas yra Vyriausybės įstaiga, dalyvaujanti formuojant valstybės politiką finansų ministrui priskirtoje statistikos valdymo srityje ir ją įgyvendinanti bei koordinuojanti šalies oficialiosios statistikos rengimą.

Pavieniai ir padiriki bandymai atnaujinti pastato interjerą darto vientisumą ir kultūrinės erdvės veidą. Egzistuoja didelė tikimybė, kad pastatas toliau bus vis mažiau patrauklus Šiaulių miesto gyventojams. Taip pat kelia klausimų pastato saugumas jo darbuotojams bei lankytojams. Pastatas nebeatitinka visuomenės poreikių ir kriterijų kultūros centro veikloms vykdyti. Prie viso to visuomenėje kyla diskusijos apie tai, kam ir kodėl apskritai reikalingas kultūros centras, gimęs sovietiniu laikotarpiu, ir vien jau pirmu įspūdžiu - savo išvaizda - primenantis tai, nuo ko jau porą dešimtmečių Lietuva stengiasi nutolti. Tuo tarpu Šiaulių mieste kuriasi privatūs pramogų centrai, šokių klubai, koncertų, kino sporto salės ir siūlo kokybišką, smagų bei produktyvų laiko leidimą už konkurencingą užmokestį.

Magistro darbe keliami **klausimai**: kokia buvo pirminė kultūros centro užduotis ir kokia ji yra po pusšimčio metų? Ar pasikeitus žmonių kartoms, politinei bei socialinei santvarkoms keičiasi ir kultūros supratimas? Koks yra šiuolaikinis žmogus ir jo saviraiškos sritys? Kokia erdvė ir aplinka yra tinkama materialinių bei dvasinių vertybių puoselėjimui? Šiame darbe yra ieškoma atsakymų į išvardintus klausimus.

Rašto darbo **pagrindinis tikslas** - Šiaulių miesto kultūros centro veiklos ir visuomenės kultūros poreikių analizė. Taip pat, remiantis šios analizės duomenimis bei užsienio šalių patirtimi, kultūros raidos mokslininkų tiriamaisiais darbais, įvertinti Šiaulių kultūros centro perspektyvas. Sumuojant istorinę ir šiandieninę padėtį siekiama pateikti situacijos sprendimo būdus. Šiam tikslui įvykdyti keliami **uždaviniai**:

1. Bendrais bruožais išnagrinėti ir pristatyti Šiaulių miesto kultūros centro raidą, jo veiklą, pastato būklę, kaip erdvę įvardintoms veikloms puoselėti.
2. Įvertinti šiuolaikinės visuomenės kultūros poreikį. Atlikti apklausas ir jų analizę, padaryti išvadas, nubrėžti perspektyvas.
3. Remiantis ryškiausiai analizės aspektais, pasiūlyti galimus veiksmus sėkmingam kultūros centro darbui vystyti ir vykdyti.

Darbo struktūra

Darbas sudarytas iš įžangos, trijų pagrindinių skyrių, suskirstytų į mažesnės apimties poskyrius ir išvadas. Pirmame skyriuje analizuojami sovietinėje epochoje vykę procesai kultūros plotmėje. Taip pat aptariamas Šiaulių miesto kultūros centro pastatas, jo statyba, interjero kūrimas, erdvių pritaikymas kultūros plėtojimui. Aiškinami socialiniai, ekonominiai, politiniai ir ideologiniai aspektai, darę įtaką žmonių mąstymui ir veikimo principui.

Antrasis skyrius skirtas išsiaiškinti dvidešimt pirmo amžiaus žmogaus kultūros poreikį, aptarti, kokia padėtis šiuo metu yra Šiaulių mieste. Pateikiama statistika ir tyrimai, remiantis jų analize, formuojamos išvados ir pasiūlomos veiklos galimybės bei perspektyvos. Būtent apie

reikalingus pokyčius kalbama trečiajame skyriuje. Pateikiami galimi atsakymai į klausimą apie kultūros centro renovaciją. Rodomi ir sugretinami vizualūs pavyzdžiai, reikalingi ištekliai. Šis rašto darbas yra pirmoji magistro darbo dalis. Antrąją dalį sudaro vizualus dizaino koncepcijos pateikimas, kurie prisegami rašto darbo priede.

KULTŪROS CENTRO PASTATAS IR VEIKLOS

Šiandieninis Šiaulių kultūros centras gimė sovietiniu laikotarpiu, kuomet politinė santvarka stipriai darė įtaką kiekvieno žmogaus asmeniniam gyvenimui. Liaudies taryba nusprendavo, kaip privalu elgtis, atrodyti ir net mąstyti. Sistematuotas tarybų valdžios veikimas ekonominiiais, socialiniais ir kultūriniais aspektais, ilgainiui turėjo milžinišką įtaką Lietuvos gyventojams. Kultūra, menas ir apskritai visa vaizdinė medžiaga buvo vieni iš efektyviausių būdų įtakai daryti ir formuoti naują, ideologiją atitinkantį aplinkos supratimą ir toleravimą. Politinės partijos patvirtinti penkmečio planai tiksliai apibrėžė, kiek ir ko turi būti pagaminta, pastatyta ar įvykdyta. Ekonomikos augimas laikui bėgant darė įtaką gaminių estetiniams, kiekybiniais bei kokybiniais aspektams. Sovietiniu laikotarpiu buvo juntami ekonomikos pakilimo momentai, bet daiktų stygius išliko nuolatos. Nepakankamai pagaminama ir netinkamai išskirstoma produkcija, medžiagos, priemonės trukdė sklandžiai vystytis statybos ar kitiems darbams. Buvo nenuosekliai atsižvelgiama į rinkos poreikį ir darbo našumą, nors tokia politika ir strategijos buvo idealizuoti. Dažnai valdžios veiksmai skleidė chaosą žmonių sąmonėje, nes viešai skelbiami „faktai“ neatitiko realybės. Tai buvo dalis propagandos⁷, ypatingai veikusios žmonių gyvenimus. Viešai žmonės negalėjo reikšti savo įsitikinimų bei supratimo, turėjo priimti valdžios primetamą ideologiją ir taikytis prie gyvenimo sąlygų: „Pastoviai trūko maisto produktų, plataus vartojimo prekių. Žmonės gyveno susispaudę mažuose butuose.“⁸

Po Josifo Stalino mirties (1953) politinė santvarka ir bendra atmosfera Sovietų Sąjungoje keitėsi. Visgi išliko stiprus politinis kišimasis į žmonių asmeninį gyvenimą. Buvo siekiama suformuoti net „teisingą“ sovietinio žmogaus estetinį supratimą, pavyzdžiui, pabrėžiant kokios muzikos, dailės šakos yra tinkamos. Liaudies asmenybės formavimui Sovietų Sąjungos komunistų partijos telkė įvairius darbo etikos, laisvalaikio ir kultūros aspektus. Kaip teigia A. Štomas, „politika ir ideologija itin stengėsi pajungti meną savo tikslams, panaudoti meninės temos ir formos patrauklumą, kad galėtų lengviau ir visapusiškiau žmonėmis manipuliuoti.“⁹ Sovietinėje ideologijoje ypatingai akcentuojama kolektyvizacija: „komunistinė būtis turi lemti žmogaus sąmonę.“¹⁰ Tai kūrė „naują sovietinį žmogų.“¹¹ Buvo keliami nauji erdvių projektavimo

⁷propaganda [lot. propago — skleidžiu, platinu], filos., moksl., rel. ir kt. teorijų, idėjų skleidimas, siekiant jomis ugdyti, veikti žmonių pažiūras, nuotaikas, skatinti tam tikrus veiksmus. Lietuvių kalbos institutas

⁸ Laisvoji enciklopedija, 2015

⁹ Aleksandras Štomas, 2001

¹⁰Jurgis Vanagas, 2012

¹¹Dangė Čebatariūnait, 2006

principai, turėję atitikti sovietinio žmogaus poreikius ir „teisinga socialistine linkme“¹² orientuoti Sovietų Sąjungos gyventojus.

„1953 m. komunistų partijos vairininku tapus Nikitai Chruščiovui, po neilgų kovų valdžios olimpe prasidėjo vadinamasis „atšilimas“ politiniame ir kultūriniame gyvenime. Butų interjerus sovietų Lietuvoje „atšilimo“ laikotarpiu stipriausiai paveikusi „chruščioviškoji“ reforma buvo pradėta 1955 m. SSKP CK ir SSRS Ministrų Tarybos nutarimu „Dėl projektavimo ir statybos nesaikingumų pašalinimo“. Po šio nutarimo buvo fundamentaliai transformuoti ne tik miestai ir pastatai, bet ir interjerai bei kasdien naudojamų daiktų išvaizda.“¹³ Atsisakyta dekorų detalių, vertinama funkcija, tad daiktai savo išvaizda turėjo netrukdyti žmogui gyventi. Vertinama funkcija, pigumas ir greita gamyba, kas vėliau darė įtaką daug vienodų ir nekokybiškų daiktų atsiradimui. Kokybiškų produktų buvo reta ir jų kaina palyginti su žmonių uždarbiu siekė aukštą lygį. Daiktai dažnai buvo gaminami atmetinai, brokuoti, o atsakomybę turėdavo prisiimti visi ir tuo pačiu niekas. Problemiškos buvo ir objektų statybos. V. Petrusis, analizuodamas dvidešimto amžiaus antros pusės architektūrą Lietuvoje, teigia, jog „architektūroje galime atpažinti akivaizdžius santykio su žmogumi principus, skatinančius nuolankumą, menkumo pojūtį bei panašias emocines reakcijas.“¹⁴ Individualios erdvės ir aplinkos tvarkymui, gražinimui ar patogumui buvo skiriama mažai dėmesio bei sąnaudų. Tuo tarpuišsiskiria viešieji sektoriai: kultūros, darbo, politikos, pramonės pastatai, kurių eksterjerų ir interjerų gražinimas buvo siejamas su darbo našumu. Vėliau buvo atsižvelgiama į darbo sąlygų gerinimą, su idėja, jog tai tiesiogiai atneš daugiau naudos valstybei: „gerai įrengtoje gamybinėje patalpoje darbas lengvesnis ir našesnis.“¹⁵

Architektūros ir interjero dizaino kontūrai Lietuvoje

J.Tūtlytė teigia: „Jau vien dėl to, kad *dizaino* tikrąja arba plačiąja globalinės ekonomikos pasaulio suvokimo prasme Sovietų Sąjungoje nebuvo.“¹⁶ Pats žodis buvo suprantamas kaip viena iš kapitalistinio pasaulio išraiškų, todėl ignoruojamas. Tuo tarpu buvo apstu dailininkų konstruktorių, apipavidalintojų, modeliutojų ar pramonės dailininkų, kurie sprendė panašius aplinkos formavimo klausimus, kaip Vakarų dizaineriai. Visgi esminis dizaino vystymosi skirtumas buvo tai, jog sovietinėje aplinkoje kūryba buvo paremta praktiškumu ir pigumu, gamybą kontroliavo ideologinių pagrindų valdžia, o Vakarų kūrėjai, dirbdami privačiame

¹²Dangė Čebatariūnaitė. 2006

¹³ Dangė Čebatariūnaitė, 2006

¹⁴ Valdas Petrusis, 2012

¹⁵ Vaitkus Vytautas, 1970

¹⁶ Jūratė Tūtlytė, 2012

sektoriuje, buvo skatinami kurti konkurencingą ir kuo patrauklesnį produktą pirkėjui.

Plačiau analizuojant interjerus sovietinėje Lietuvoje, galima suskirstyti juos į dvi pagrindines sritis: privatūs ir viešieji. Privatūs interjerai, jei taip juos galima pavadinti, buvo formuojami pačių gyventojų, pagal turimus daiktus bei medžiagas, kurias pavykdavo gauti. Privačių profesionalių užsakymų beveik nebuvo, kaip teigia architektas V. J. Dičius: „Kurti butams interjerą, nebuvo populiariu. Tiesiog nebuvo pinigų. Tie, kurie statėsi namus, taip pat iš paskutinių lėšų sulipdydavo,¹⁷“ o architektas E. Gūzas dar papildo: „(...) kuriami interjerai buvo aiškiai klasifikuojami: visuomeniniai (teatras, kino teatras, restoranai, barai, užėigos) buvo tuo metu daugybė ruošiamų interjerų poilsio namams, buvo tam tikra prasme ir administraciniai interjerai (reprezentaciniai pastatai) ir aptarnavimo įstaigos (viešbučiai, parduotuvės). Visų šių interjerų buvo dideli skirtumai. Esant planingam ūkiui, bet koks interjeras, kurį buvo leidžiama projektuoti, skirdavo pinigų. Kadangi privačių, išskyrus gyvenamuosius namus, nebuvo, viskas sukosi aplink tai, kad net ir kavinei įrengti, parduotuvei ar viešbučiui, didžiausia problema buvo gauti pinigų, kaip ir dabar, bet svarbiausia gauti limitus. Limitai vadinosi tai, kas buvo centralizuotai skirstoma.“¹⁸ Kūrybą sovietmečiu Lietuvoje, kaip ir kitose Sovietų Sąjungos šalyse, ribojo politinė ir ekonominė situacijos. Žmonės buvo kūrybingi, bet idėjas ne visuomet buvo galima realizuoti dėl pinigų, medžiagų ar daiktų stygiaus. Visgi gavus lėšų statyboms ir įrengimui, tam įstatymiškai buvo skiriami du procentai nuo sąmatos interjero puošybai, meno kūriniams: „Architektų rūmų pirmininkas Juozas Vaškevičius priminė, kad anksčiau buvo nustatytas procentas, kiek pastato sąmatinės vertės turi būti skirta vaizduojamojo meno kūriniams.“¹⁹

Apibendrinant, sovietiniu laikotarpiu valdžia darė įtaką kiekviename žmogaus žingsnyje. Buvo formuojama ir kontroliuojama, kaip visuomenė turi mąstyti, elgtis, kalbėti, dirbti, atrodyti. Žmogaus aplinką, būsto, darbo vietos interjerą taip pat buvo bandoma suformuoti už žmogų. Daiktų ir medžiagų deficitas darė įtaką dažniausiai tokiems patiems interjero sprendimams, išimtinių atvejų buvo reta. Išryškėjo būdingi laikmečio bruožai, dažnai nulemti apibrėžtų techninių galimybių, architektūros įtakos ar kultūrinio periodo: „Naujosios krypties modernioji architektūra septintajame dešimtmetyje Lietuvoje, visų pirma, pasireiškė interjeruose. Čia išryškėjo stilistiniai moderniosios architektūros bruožai: saikingas dekoras, funkcijos ir meninės formos ryšys.“²⁰ Tad palikimas, kurį matome šiandieną, yra įtakotas ne asmeninės valios

¹⁷ Vytautė Auškalnytė, 2012

¹⁸ Vytautė Auškalnytė, 2012

¹⁹ Vereta Rupeikaitė, 2012

²⁰ Algimantas Mačiulis, 2013

sprendimų, bet suformuotas epochos kompleksinių veiksnių kaip socialinė, ekonominė ir politinė santvarkos.

Šiaulių miesto kultūros centro statyba

Šiaulių miesto kultūros centro pastatas atidarytas lankytojams 1962 metų sausio mėnesį. Jo statyba truko beveik 4 metus, nuo 1958 metų kuomet „Komjaunimo miesto komiteto aktyvas priėmė konkretų nutarimą dėl kultūros rūmų statybos.“²¹ Pastato statybai buvo planuojama skirti iki 5 milijonų rublių, o statybos darbus atlikti profesionalių ir neprofesionalių darbuotojų pagalba, kaip rašoma to meto žiniasklaidoje: „Komjaunimo aktyvo pasitarimo dalyviai nutarė kultūros rūmų statybą paskelbti komjaunuoliška ir priėmė kreipimąsi, kuriame ragina visus jaunuosius miesto darbininkus prisidėti prie rūmų statybos, atidirbant iki 40-ųjų komjaunimo metinių po 36 darbo valandas.“²² Viso buvo skaičiuojama, jog neprofesionalaus darbo jėga sudarys apie 120 tūkstančių²³ darbo valandų ir pastato statyba buvo planuota baigti 1960 metais. Užsibrėžti, dažnai nerealiūs, tikslai ir skambi propaganda buvo naudojami siekiant parodyti, kaip aktyviai ir puikiai vyksta šalies vystymasis. Visgi dažnai tai ir likdavo tik šūkiams. Kultūros centro pastatas baigtas statyti 1961 metų gruodį, o Šiaulių miesto gyventojams atidarytas kitų metų sausį. Statybos laikotarpiu planuotas glaudus bendradarbiavimas tarp statybos medžiagas teikiančių įmonių, statybos vadovų, ir darbuotojus organizuojančių komitetų. Kaip dabar žinoma, to meto darbo organizavimo specifika retai pasiteisino ir buvo mažai efektyvi. Viena iš priežasčių - netinkamas atsakomybės paskirstymas. Buvo kuriami komitetai, tarybos grupės ir bendru sutarimu priimami sprendimai, to pasekoje sunku įvardinti vieną atsakingą asmenį, kuris konkrečiai vykdytų nutarimus. Toks veikimo pobūdis atitiko socializmo politiką. Į kultūros centro statybos procesą taip pat buvo įtraukta skirtingų žmonių ir atsakingų institucijų. Darbų vadovai buvo miesto architektai ir statybos ekspertai: A.Ratnikas²⁴, P.Marengolcas²⁵, V.Šarka, K.Galinauskas,

²¹ Komjaunimo tiesa, 1958

²² Ten pat

²³ Danutė Darbutienė, 1985

²⁴ **RATNIKAS ALBERTAS.** Gimė 1923 m. sausio 19 d. Radviliškyje. Mirė 1993 m. Šiauliuose. Architektas. 1930-1939 m. mokėsi Šiaulių berniukų gimnazijoje. 1946 m. baigė Kauno taikomosios dekoratyvinės dailės institutą. Šiauliuose dirbo 1944-1983 m., buvo Miestų statybos projektavimo instituto Šiaulių skyrius architektas, grupės vadovas. Projektavo daugiabučius gyvenamuosius namus Šiauliuose Vytauto, Vilniaus, Žemaitės gatvėse, autobusų stotį, baldų parduotuvę, Pedagoginio instituto sporto salę, Kultūros rūmų interjerą. Kitose Lietuvos vietose: Panevėžio paštą, kino teatrą Palangoje, Radviliškio centrinę aikštę ir knygyną, Gilvyčių kultūros namus ir kt.

²⁵ **MARENGOLCAS POVILAS.** Gimė 1925 m. gruodžio 30 d. Adakavo kaime (Tauragės raj.). Mirė 2005 m. spalio 17 d. Šiauliuose. Architektas. 1952 m. baigė Vilniaus dailės institutą ir kurį laiką čia dirbo dėstytoju. Nuo 1953 m. gyveno ir dirbo

A.Maknickas, interjerą projektavo ²⁶ J.Čiuta ir A.Ratnikas. Nors pavieniai architektai ar projektuotojai buvo nusipelnę ir atsakingi už savo darbus, bendra sistema dažnai itin suprastindavo kokybę. Nebuvo galimybės rinktis su kuo dirbti. Atsakingais asmenimis kultūros centro statyboje buvo laikomi ir fabriku, tiekusių statybinės medžiagas, vadovai ar jų jaunimo komitetai. Prie viso to, kaip jau minėta anksčiau, didelę dalį darbų atliko nekvalifikuoti asmenys, kurių darbo ilgalaikiškumas gali būti abejotini.

Tuometinė architektūra, statyba ir įrengimas buvo reglamentuojama įstatymais, kurie itin varžė kūrybinę ir statybos konstrukcijų laisvę. Įstatymais dažnai buvo nurodoma net kokias medžiagas pasirinkti, pavyzdžiui, viešuose pastatuose „vietoje medinių grindų reikia naudoti ksilolitinę dangą,²⁷ nes ji lėčiau dėvisi ir reikalauja mažiau priežiūros. Visgi vykdyti tikslus nurodymus dėl medžiagų naudojimo dažnai buvo itin sunku dėl galimybės prekes apskritai gauti arba „valstybės nuosavybės sąlygomis itin suklestėjusios „valdiškų“ medžiagų vagystės.“²⁸ Nuolat vykstanti darbuotojų kaita, nepakankamas atsakomybės prisiėmimas, statybinių medžiagų trūkumas galėjo užtęsti ir kultūros centro statybos darbus bei sukurti sąlygas prastai darbų kokybei vystytis.

„Daiktai visuomet yra minties materializacijos, galinčios daug pasakyti apie kūrėją ir naudotoją, daiktai taip pat gali būti politikos/ideologijos liudytojai. Taigi daiktų „prakalbinimas“ įgalina užčiuopti ideologijos ir fizinės erdvės santykį. (...) Daiktų atžvilgiu vykdomos politikos analizė tampa svarbi tuo, jog įgalina pamatyti, kokį žmogaus, visuomenės buvimo būdą siekia sukonstruoti valstybė“²⁹,- teigia D. Čebatariūnaitė. Tai dar kartą patvirtina, kad tuometinė santvarka siekė sumenkinti asmenybės svarbą ignoruojant individualią erdvę, o pagrindinį dėmesį skirti viešos erdvės kūrimui. Didžiulis kontrastas atsiskleidžia sugretinant privačius butus su didelės masės viešaisiais pastatais, kurių statybai buvo skiriamos milžiniškos lėšos, laiko ir energijos sąnaudos. Šešto dešimtmečio pabaigoje pradėtas statyti kultūros centro pastatas taip pat ypatingai kontrastavo su daugiabučių „Chrusčiovo namų“³⁰ statyba Šiaulių mieste, kurie buvo maksimaliai ekonomiški. Tuometinėje spaudoje kultūros centras buvo įvardijamas, kaip didingas ir didelis pastatas, vėliau 1972 metais netgi pervadintas į rūmus. Aptariamuoju laikotarpiu buvo ypatingai aktualus simbolio krūvis,³¹ tad įstaigos imtos vadinti rūmais ar netgi šventovėmis.

Šiauliuose.Nuo 1959 m. buvo miesto Statybos ir urbanistikos skyriaus viršininkas, o nuo 1975-ųjų – miesto statybos projektavimo instituto Šiaulių skyriaus vyriausiasis architektas.Projektavo daugelį miesto rajonų, gatvių, aikščių, pastatų.

²⁶ Birute Knizikevičienė, 1987

²⁷ Statyba ir architektūra, 1958

²⁸ Vaidas Petrulis, 2012

²⁹ Dangė Čebatariūnaitė, 2006

³⁰ Jurgis Vanagas, 2012

³¹ Vaidas Petrulis, 2012

Sunkios ir masyvios formos architektūroje ir interjere turėjo metaforiškai pabrėžti tuometinės valdžios ir politikos svarbą. Kaip paaiškina muziejininkė J.Vilimaitienė, kultūros centro pastate „pagal architektūrinę išraišką jame dar galima šiek tiek atsekti ir stalinistinės architektūros bruožų – tai pakankamai masyvus, monumentalus pastatas, tik be puošnaus dekoro ant fasado. Jis aiškiai atspindi perėjimą nuo stalinistinės prie modernizmo architektūros.“³²

Kultūros centro pastato būklė. (Ne) naujo amžiaus pradžia

Šiuo metu kultūros centro pastatas susilaukia daug kritikos: „patalpos, kur šoka ir vaidina vaikai, baisios. Viskas teka, krenta. Vadinkime viską tikraisiais vardais – daržinė čia, o ne Kultūros centras,“³³ o kai kurių kritikų manymuisi apskritai turėtų būti nugriautas. Autorės nuomone, tai nėra išeitis, visgi esminė rekonstrukcija yra būtina. Nuo pastatymo metų pastato išorė išesmės nebuvo renovuota. Vidus dalimis perdažytas, atnaujinti keletas sanitarinių mazgų ir teatro salė: „renovuota koncertų salė, pakeistos kėdės. Rekonstrukcijai buvo skirta 792 tūkstančiai. Lt. Šiuo metu tai geriausia koncertų salė Šiauliuose, kurioje gali tilpti 575 žiūrovai,“³⁴ rekonstruota antro aukšto kavinės zona bei grimerinės. Pavienės renovuotos dalys ardo pastato interjero vientisumą, šiuo metu stipriai kontrastuoja dar nuo statybos metų esamos grindų dangos, laiptų konstrukcijos su, pavyzdžiui, skaisčiai rožinės spalvos sanitarinių mazgų sienomis. Vienos patalpos iškljuotos tapetais jau pusė šimtmečio, kitos - ant viršaus dažytos ar kljuotos keliais tapetų sluoksniais. Kontrastuoja parodų salė su kavinės zona, įrėmintą tamsintu stiklu, ir su vos už kampo esančia antro aukšto tamsia ir slogia koridoriaus pereinamąja zona. Apskritai pastate prastai išnaudota natūrali šviesa, patalpų planavimas ir pereinamumas nebeatitinka šiuolaikinių interjerų planavimo normų. Dauguma baldų ir dangų stipriai nusidėvėję. Galima rasti atnaujinimų ir baldų iš skirtingų dešimtmečių. Pastato eklektiška interjero visuma pristato liūdną pastarųjų dešimtmečių kultūrinio gyvenimo raidą ir pabirumą, kuris iš dalies atspindi bendrą emociją ir santvarką. Tai plačiau analizuojama antrame skyriuje.

Esama Šiaulių miesto kultūros centro būklė vienu ar kitu aspektu atitinka bendrą kultūros centrų padėtį šalyje. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime³⁵ dar 2006 metais konstatuota kritinė kultūros centrų būklė ir planuojamos skirti lėšos jų atnaujinimui. Visgi praėjus beveik dešimčiai metų padėtis nepakankamai pasikeitusi. Tik pavieniai kultūros centrai buvo renovuoti, dažniausiai savo pačių iniciatyva, nes valstybė ir savivaldybės neturi pakankamai lėšų. 2014

³² Jovita Vilimaitienė, 2012

³³ Šarūnas Birutis, 2015

³⁴ Šiaulių metrastis, 2007

³⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas, 2006

metais šis nutarimas apskritai buvo paskelbtas netekusiu galios. Visgi nutarime išdėstyta esamos padėties analizė ir problemos vis dar išlieka.

Trumpai aptariant problemiškas vietas su esminiais trūkumais, Šiaulių miesto kultūros centre yra: blogai suformuoti stogų nuolydžiai - to pasekoje stogai praleidžia kritulinę drėgmę, surūdiję lietvamzdžiai, nusidėvėjusi stogo danga, kuri pagaminta iš asbocemenčio lakštų. Pastaroji medžiaga pavojinga žmogaus sveikatai ir yra uždrausta naudoti. Į patalpų vidų patekantis vanduo ardo apdailą, atsiranda pelėsis. Pastato sienos iš išorės ir vidaus turi didelių ir mažesnių įtrūkimų. Įrengtas netinkamas patalpų vėdinimas arba jo išvis nėra ir nepakankama, pasenusi apšiltinimo sistema. Mediniai langai išpuvę, durų staktos nusidėvėjusios ir iškrypusios. Sanitariniai mazgai pasenę, aplaužyti, vandens ir nuotekų vamzdynai surūdiję. Prasta priešgaisrinė sistema, trūksta dūmų signalizacijos. Elektros instaliacijos sistema pasenusi ir neekonomiška, kai kur prasta laidų izoliacija. Apšvietimo sistemos netinkamos, šviestuvai ir baldai morališkai pasenę arba nusidėvėję. Šilumos mazgas neekonomiškas, negalima reguliuoti patalpų apšiltinimo apskritai, todėl bereikalingai kyla sąnaudos ir kaštai. Pastatas tik dalinai pritaikytas žmonėms su negalia ar specialiųjų poreikių lankytojams. Trūksta naujos profesionalios įrangos apšvietimui, garsui, vaizdui kultūros centre ir jo patalpose transliuoti. Be to, kad visuomenei skirtų patalpų būklė yra prasta, kultūros centro darbuotojų patalpos yra itin minimaliai aprūpintos įranga, baldais ir sąlygomis savo sklandžiam darbui vykdyti.

Sekančiame puslapyje pateikiama vaizdinė medžiaga, parodanti eksterjero ir interjero fragmentus. Aptarus esamą situaciją, galima daryti išvadas, jog 54 metų pastatui reikalinga interjero ir eksterjero kapitalinė renovacija. Priešingu atveju pastatas gali kelti grėsmę jo darbuotojų ir lankytojų moralinei bei fizinei sveikatai ir saugumui.

Šiaulių miesto kultūros centro pastato išorė ir vidus šiuo metu yra kritiškos būklės. Pastato fasadas vietomis įskilęs, vietomis krenta tinkas, pamatai įrantys. Blogai suformuota vandens nuolydžio sistema, stogas nudilęs.

Pastato vidus vietomis renovuotas, tačiau didžioji

interjero dalis apskritai yra uždaryta, patalpos nenaudojamos dėl netvarkingos elektros instaliacijos, vamzdynų, ventiliacijos, nušiurusių sienų, grindų ir lubų dangų ir kt.

KULTŪROS CENTRO VEIKLA IR ĮTAKA MIESTO KULTŪROJE

Kultūros sampratos aptarimas

Žodis kultūra šiandieną yra plačiai vartojamas, bet nesutariama dėl vienos, tos pačios žodžio prasmės. Kaip teigia habil. dr., doc. I. Lukšaitė „viešoje erdvėje pradeda vyrauti kasdieninės šnekos primityvus kultūros supratimas; vieni kultūrą suvokia kaip administraciniams poreikiams išvardintas veiklos sritis: menas, bibliotekininkystė, paveldosauga, net ir švietimas ne visada suvokiamas kaip integrali kultūros dalis. Kiti kultūrą suvokia tik kaip įpročius, elgesio stereotipus, normas, reiškinių aplinką. Be abejo, kultūros sąvoka apima visa tai, bet jei tik tai suprantame kultūra, tada patenkame į sąvokų sumaištį,“³⁶ nes reikšmę galima pritaikyti apibūdinant žmogaus veiklą, gyventojų, gyvūnų, augalų grupę, vertybių ar laikotarpio visumą. Taip pat kultūra gali būti suprantama kaip visuma, apimanti, „žinias, tikėjimus, menus, moralę, teisę, papročius ir kitus vertingus, gerbiamus ir puoselėjamus gebėjimus, kuriuos žmogus įgyja kaip konkrečios visuomenės narys konkrečiu istoriniu laikotarpiu.“³⁷ Lietuvoje kultūros samprata taip pat skiriasi ir priklauso nuo specialisto srities. Pavyzdžiui, edukologijos tyrėja M. Kukšienė kaip atspirties tašką ima žodį „cultivare - įdirbti“ ir aiškina jį kaip „įdirbis, darbu pasiektas lygmuo. Jo prielaida - pastangos darbu tobulinti, gerinti veiklą ir jos rezultatą.“³⁸ M. Kukšienė samprotauja, jog kultūra yra suformuojama žmogaus įdirbiu ir sąmoningu veiksmų pasirinkimu, svarsto, ar yra įmanomas galutinis kultūros pasiekimo taškas. Tuo tarpu filosofas A. Maceina, remdamasis prof. Šalkauskio pasaulėžiūra, kultūrą apibūdina, kaip viską nuo žmogaus gimimo iki mirties: „Gyvenimas nėra vienalytis. Jis yra vieningas, bet sykiu ir sudėtingas. Jis reiškiasi trimis pagrindinėmis sritimis: prigimtimi, kultūra ir religija. Kultūra tad yra viena iš pagrindinių gyvenimo sričių, būtent vidurinė.“³⁹ Filosofas aiškina, jog žmogus, kaip Dievo kūrinys, per religiją savo dvasingumu ir kūrybiškumu kuria kultūrą. Autorės nuomone, kultūrą reikėtų suprasti ne kaip atskiras sritis, o kaip normų visumą, gyvenimo vertybes, veiksmų ir simbolių formuojamą modelį. Išsiaiškinus ir apibrėžus kultūros žodžio prasmę, toliau galima analizuoti ir vystyti darbo temą.

³⁶ Ingė Lukšaitė, 2015

³⁷ Laisvoji enciklopedija

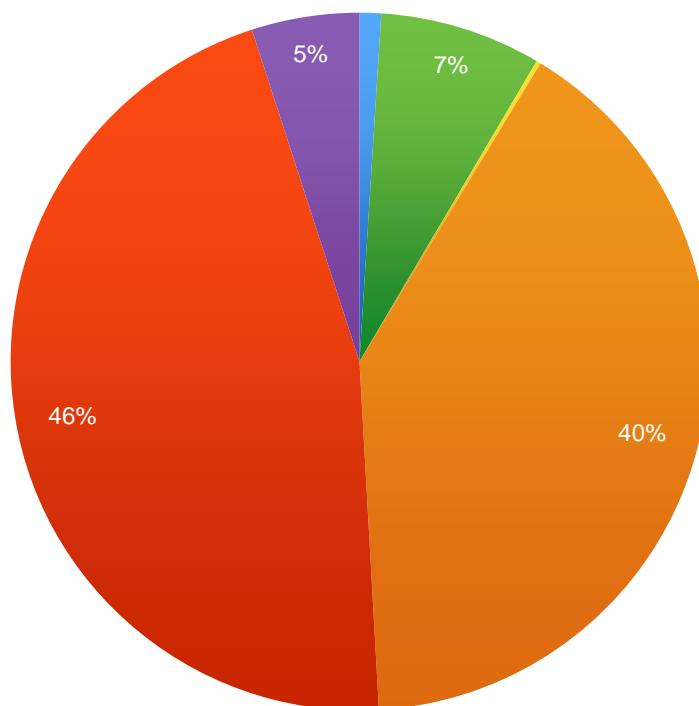
³⁸ Meilė Lukšienė, 2000

³⁹ Dalius Jonkus, 2004

Kultūros centro veikla tarybiniais metais

Kultūros poreikis buvo akivaizdus sovietinės okupacijos metais ir dar iki jos. Kaip rašoma Šiaulių kultūros raidos datų ir faktų rinkinyje,⁴⁰ pirmoji „Liaudies auditorija“ kartu su biblioteka buvo atidarytos 1897 metais, kur buvo statomos pjesės kaip „Amerika pirtyje“. 1946 metais Liaudies namai, įsikūrę tuo metu vadinamojoje gegužės 1-osios gatvėje, buvo pervadinti į Šiaulių miesto kultūros namus. Čia veikė dramos, tautinių šokių ir orkestro būreliai. Laikui bėgant ir miestui augant iškilo poreikis didesniems kultūros namams, kaip rašoma tuometinėje spaudoje: „Nauji Kultūros rūmai mums labai reikalingi, - pasakė dviračių gamyklos komjaunimo organizacijos sekretorius drg. Samošonokas.“⁴¹ Sovietiniu laikotarpiu galima išvelgti dvilypį kultūros puoselėjimo vaizdą: „Sovietinė kultūra buvo propagandos, revoliucinės retorikos, socialistinio realizmo, klasikinės ir moderniosios rusų kultūros likučių, alegorinio meno ir rašymo tarp eilučių, t.y. Ezopo kalbos, keista amalgama, kurioje, Milano Kunderos žodžiais tariant, politinis ir ideologinis kičas koegzistavo su talentingais menininkais bei iškiliais kultūros reiškiniiais.“⁴² Tai reiškė, jog gabūs muzikai ar menui žmonės turėjo galimybę realizuoti savo

■ Dramos teatras ■ Ekskursijos ■ kita ■ Kino teatrai ■ Biblioteka ■ Parodų lankymas
1 pav. Kultūros įstaigų lankomumas Šiaulių mieste. 1980m.

talentą, bet dažnai pati kūrinio idėja buvo varžoma. Politikai meno ir kultūros sritis matė, kaip derlingą lauką socialistinių idėjų ir propagandos auginimui. Tarybiniu laikotarpiu šiauliečių

⁴⁰ Birutė Knizikevičienė, 1987

⁴¹ Komjaunimo tiesa, 1958

⁴² Leonidas Donskis, 2008

poreikis kūrybiškai reikštis ar tobulėti buvo itin aktyvus. Kaip teigiama kultūrinio gyvenimo kronikos skiltyje,⁴³ 1980 metais Šiaulių mieste veikė 448 meno saviveiklos kolektyvai su 9387 saviveiklininkais, buvo surengtos 11 618 ekskursijos, jose dalyvavo 328 284 žmonės. Miesto bibliotekoje skaitė 92 439 žmonės ir perskaitė 2 026 913 knygų, o 107-ias suorganizuotas parodas ir ekspozicijas tais metais apžiūrėjo 220 824 lankytojai. Mieste veikė penki kino teatrai, juose per metus filmus stebėjo 1 785 778 žiūrovai. Dramos teatras priėmė 49 145 lankytojus (1 pav.). Tuo metu mieste gyveno apytiksliai 121 000 gyventojų.⁴⁴

Kultūros centras dar 1975 metais savo darbo ataskaitoje pateikė rekordiškus skaičius - per metus čia buvo suorganizuojama apie 550 renginių, į kuriuos ateidavo per 390 000 šiauliečių.⁴⁵ Renginių pobūdis buvo itin platus: nuo partijų ir tarybinio ūkio posėdžių, iškilmingų minėjimų, iki paskaitų, spektaklių, tapybos ir muzikos pamokų vaikams. Veikė klubai, draugijos, mėgėjų būreliai, kolektyvai ir susibūrimai. Į renginius atvykdavo ir juose prisistatydavo autoriai iš kitų miestų. Tuo metu aktyvus ir garsus buvo „Jovaro“ liaudies dainų ir šokių ansamblis, garsėjęs įvairiuose Tarybų Sąjungos miestuose. Centro veiklos buvo palaikomos ir prižiūrimos metodinio kabineto, kuris teikė reikalingą informaciją. Kultūros centro pastatas buvo pagrindinė vieta kūrybinėms žmogaus išraiškoms skleisti, čia žmonės galėjo rasti bendraminčių, su jais drauge dalintis patirtimi, mokytis ir tobulėti.

Kultūros renginių pasiūla Šiaulių mieste

Šiandieną kultūrinį šiauliečių gyvenimą yra gana sunku įsprausti į vieno ar poros pastatų tūrį. Mieste, atvirose ir uždaroje erdvėse vyksta didesni ir mažesni muzikos koncertai, įvairaus žanro vizualaus meno parodos ir renginiai, mugės, performansai, knygų ar kitų kūrinių pristatymai, seminarai, paskaitos. Bendrai žvelgiant, mieste vyksta plataus spektro renginių, pritaikytų specifinių grupių interesams, o jie kuruojami dažniausiai individualia iniciatyva. Taip pat vyksta ir masiniai renginiai. Kūrybingų ir aktyvių žmonių bendruomenės, klubai renkasi privačiose bei valstybinėse erdvėse, o visus juos suskaičiuoti ir oficialiai įvardinti yra ganėtinai sudėtinga jau vien dėl to, jog prasiplėtė pačios saviraiškos kryptys ir supratimas. Pavyzdžiui, sparčiai besivystanti gatvės šokių ar riedlentininkų iniciatyva. Tokios jaunimo grupės nėra niekur oficialiai įregistruotos, tačiau susirenka sutartu metu, drauge mokosi naujų pratimų, diskutuoja aktualiomis temomis, kūrybiškai ir fiziškai tobulėja. Taip pat kuriasi įvairios bendruomenės internete, kur žmonės randa savo terpę, pavyzdžiui, kurti eilėraščius ir juos viešai publikuoti socialiniuose tinkluose. Šiuolaikinę meno kultūrą galima vadinti daugiasluoksne, jai reikštis ir

⁴³ Leninietis, 1980

⁴⁴ Laisvoji enciklopedija, 2015

⁴⁵ Danutė Tamutienė, 1976

plėtotis nėra būtinos patalpos ar konstruktyvios sistemos. Vis dėlto atmesti realybės ar fizinio pagrindo kultūrai skleisti negalima. Imant atitikmenis iš sovietinio laikotarpio ir sugretinant su šiomis dienomis vykstančiais reiškiniais, galima rasti tam tikrų panašumų. Galima tikimybė, jog ir sovietiniais metais formavosi neoficialios žmonių grupės ir susibūrimai, kurių veikla buvo kūrybinė, bet tai galėjo neatitikti tuo metu puoselėjamų vertybių. Tokiu atveju kultūrinės veiklos galėjo likti niekur neįvardintos ir šiuo metu suprantamos, kaip neegzistavusios. To pasekoje toliau bus pateikiami konkretūs pavyzdžiai ir remiamasi šių įstaigų statistika bei veiklomis: Šiaulių Dramos teatras, Šiaulių arena, Saulės koncertų salė, Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešoji biblioteka ir kino salės.

Šiaulių Dramos teatre 2015 metais nuo sausio mėnesio pradžios iki rugsėjo mėnesio pabaigos spektaklius stebėjo 10,8 tūkstančiai lankytojų.⁴⁶ 2014 metais 23,8 tūkstančiai žmonių, iš jų 8,4 tūkstančiai vaikų. Šis skaičius žymiai skiriasi, nes į statistiką įtraukiamas visas metų periodas. Dramos teatras daugiausiai lankytojų sulaukia būtent rugsėjo - gruodžio mėnesiais. Taip pat pastaraisiais metais buvo atliekami teatro renovacijos darbai, kas galėjo daryti įtaką spektaklių organizavimo ir lankymo sąlygoms. Valstybinis Šiaulių Dramos teatras kuria įvairaus žanro profesionalius spektaklius plačiajai ir siauresnių interesų visuomenei. Statomi spektakliai suaugusiems ir dažnai pasižymi gyvenimo temų rimtumu, sudėtingumu, analizuojamos gyvenimo prasmės ir tiesos.

Šiaulių arenoje 2014 metais vyko 269 renginiai.⁴⁷ Juose apsilankė 195 tūkstančiai lankytojų. Statistikos, ar lankytojai buvo būtent Šiaulių miesto gyventojai, nėra, taip pat neaišku, kiek lankytojų, įeinančių į šį skaičių, arenoje lankėsi vieną ir daugiau kartų. Lyginant su Šiaulių miesto gyventojų 105 653 statistika,⁴⁸ žmonių renginiuose apsilankė beveik du kartus daugiau. Tad galima daryti prielaidą, jog vienas suaugęs Šiaulių miesto gyventojas arenoje apsilanko apie 2-4 kartus per metus.

Renginių specifika yra gana įvairi. Konkrečiai iš viso sporto renginiai sudarė 22,67% visų renginių ir sulaukė 71 tūkstančio lankytojų, kultūros - 11,9%, kuriuose apsilankė 77 tūkstančiai žmonių, o konferencijos sudarė net 63,9% renginių ir sulaukė 42 tūkstančių dalyvių. Nors kultūros renginiai sudarė kiek daugiau, nei vieną dešimtadalį visų renginių arenoje, jie sulaukė

⁴⁶ Valstybinio Šiaulių Dramos teatro metinė veiklos ataskaita, 2015

⁴⁷ Šiaulių Arenos metinė veiklos ataskaita, 2014

⁴⁸ Socialinis žemėlapis, 2015

daugiausiai lankytojų. Galima daryti išvadas, jog kultūriniai renginiai sulaukia didelio šiauliečių dėmesio.

Arenos patalpos yra atviros šeimos renginiams bendrai ir suaugusiems, vaikams ar senjorams atskirai. Organizuojamos Naujųjų Metų ir kitos miestui skirtos šventės. Religinės bendruomenės organizuoja savo susibūrimus arenos salėse, o ir pati arena remia miesto kolektyvus (tautinių šokių, šachmatų klubas) ir suteikia jiems galimybę naudotis didelėmis patalpomis. Tarp Šiaulių arenos ir Šiaulių universiteto vyksta bendradarbiavimas - studentai kviečiami atlikti praktiką ir susipažinti su darbo arenoje specifika, tuo tarpu kai kurios studentų šventės yra rengiamos Šiaulių arenoje dėl tinkamų sąlygų arenos patalpose. Taip pat verta paminėti, jog arenoje dirba vos 20 darbuotojų.

Saulės koncertų salės pagrindinė užduotis yra puoselėti profesionalios muzikos atlikimą ir kūrimą. Salėje koncertuoja žymūs ir debiutuojantys Lietuvos bei užsienio atlikėjai, organizuojamos viešos paskaitos, programos, seminarai, pamokos vaikams. Tokiu būdu yra ugdomas ir formuojamas visuomenės muzikos kultūros supratimas ir poreikis. 2014 metais bendras šios įstaigos organizuotas renginių skaičius buvo 106⁴⁹, juose apsilankė 53 023 klausytojai.

Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešoji biblioteka po atnaujinimo pradėjo teikti ne tik bibliotekos ir skaityklos paslaugas, bet taip pat buvo įkurti: jaunimo kambarys, kino salė, kompiuterių kambariai, modernios studijų kabinos, parodų salė, vaikų kambarys ir kita. 2014 metais sulaukė 74 655⁵⁰ skaitytojų apsilankymų, o 18 621 žmogus apsilankė bibliotekos parodoje ar ekskursijoje. Viso tais metais bibliotekoje svečiavosi 93 276 žmonės. 2015 metais 80 521 skaitytojų ir 22 337 lankytojai atvyko apžiūrėti parodų arba dalyvavo ekskursijoje.

Kino salių⁵¹ Šiaulių mieste yra keletas - iš jų dvi privačios, mokamai demonstruojančios kino filmus: „Atlantis Cinemas“, 5D kino teatras ir „Forum Cinemas“. Čia dažniausiai yra rodomas pramoginis, populiarusis kinas, organizuojami teminiai kino festivaliai, bendradarbiaujama su kitais Lietuvos ir užsienio kino teatrais. Taip pat kino sales turi, tačiau dažniausiai nemokamas kino peržiūras organizuoja: Šiaulių „Aušros“ muziejus, Ch. Frenkelio vila kino salė „Kapitol“, Šiaulių dailės galerija, Šiaulių kino muziejus, Šiaulių universiteto

⁴⁹ Šiaulių Arenos metinė veiklos ataskaita, 2014

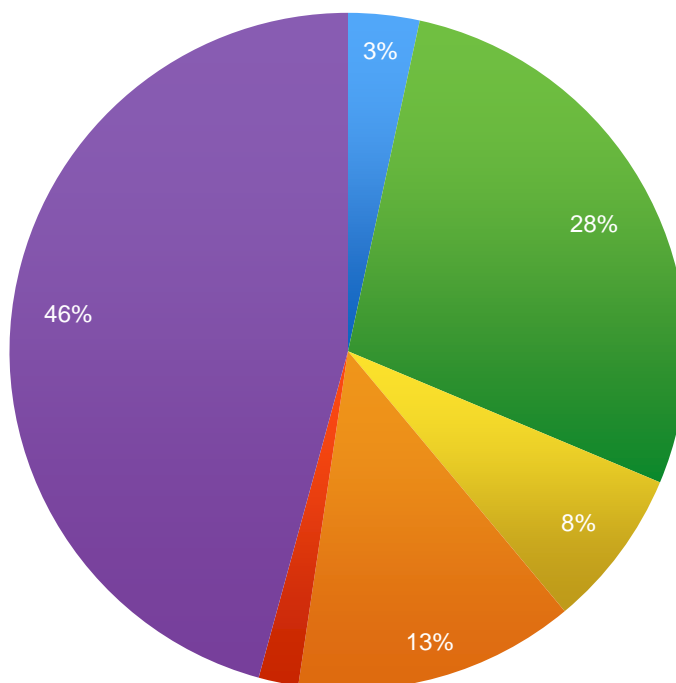
⁵⁰ Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešoji biblioteka. Metinė veiklos ataskaita, 2014

⁵¹ Statistikos departamentas, 2014

biblioteka, Šiaurės Lietuvos kolegija, Šiaulių kultūros centras, Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešoji biblioteka. Pastarosios kino salės (arba laikinos kino salės) yra atviros specifinių ar konkrečių temų kino peržiūroms - tai yra edukaciniai, dokumentiniai, kultūriniai, istoriniai, meniniai ir kiti filmai. Peržiūros gali būti užsakomos arba organizuojamos individualiai. Per 2014 metus pramoginiuose kino centruose apsilankė 318 575 žmonių. Į skaičių nėra įtraukta nemokamo kino salių veikla, dėlto skaičius gali būti netikslus.

Dailės galerija teikia profesionalaus meno parodas miesto gyventojams. Parodose rodomos Šiaulių ir kitų Lietuvos bei užsienio vizualaus meno kūrėjų darbai. Parodos konceptualios, modernios, kartais vyksta performansai, kiti meno renginiai: „galerija savo veikloje vadovaujasi įvairioms meno rūšims atviro meno centro principais, joje vyksta įvairūs teminiai eksperimentinės, elektroninės, džiazo, klasikinės muzikos renginiai. Rengdama tardsisciplinio meno projektus galerija kryptingai skleidžia šiuolaikinio meno idėjas, per savo festivalius pristato įdomiausias vaizduojamojo meno, muzikos, šokio, madų tendencijas”⁵² ir tuo skatina naujoves ir miestiečių edukaciją vizualaus meno plotmėje. Dailės galerijoje 2014 metais viešėjo 13 904 lankytojai, iš jų 1707 moksleiviai ir 611 senjorų.

■ Šiaulių dramos teatras ■ Šiaulių arena ■ Saulės koncertų salė
■ Š.A.P.V.V. biblioteka ■ Dailės galerija ■ Kino salės
 2 pav. Kultūros įstaigų lankomumas Šiaulių mieste. 2014m.

⁵² Šiaulių Dailės galerija. Metinė veiklos ataskaita, 2014

Pastarųjų metų statistika rodo, jog šiauliečiai gana aktyviai lankė renginius ir siekė kultūrinio tobulėjimo (viso 697 578 kartai). Šios statistikos (2 pav.) lyginti su sovietinio laikotarpio statistika (1pav.) nėra prasmės, nes, kaip jau minėta anksčiau, šiuo metu Šiaulių mieste veikia privačios bibliotekos, skaityklos, kino salės, galerijos, o jų veiklos statistika nėra vedama. Taip pat į šį skaičių nėra įtrauktos universitetų, mokyklų ar vaikų bibliotekos ir jų filialai. Koncertai ar spektakliai kartais yra atliekami kavinių ar miesto parduotuvių, prekybos centrų erdvėse, kiek žmonių pasiekia tokie renginiai taip pat negalima tiksliai apskaičiuoti. Vis dėlto matome, jog šiauliečiai itin aktyviai lankėsi kine, nors paslauga yra mokama. Abi kino salės yra įrengtos prekybos centruose. Įdomu tai, jog tūkstančiui gyventojų Šiaulių mieste tenka – 1.134 kv. m prekybinio ploto, tuo tarpu Vilniuje tūkstančiui gyventojų - 761 kv. m, Kaune – 670 kv. m, Klaipėdoje – 771 kv. m, Panevėžyje – 543 kv. m. „Ober-Haus“ duomenimis, 2013 metais⁵³. Remiantis šia statistika, galima daryti prielaidas, jog šiauliečiai yra labiau linkę laiką ir pinigus leisti prekybos centruose.

Taip pat didelį žmonių kiekį surenka Šiaulių arena - čia sporto renginius, koncertus ir konferencijas lankyta beveik dvigubai dažniau nei biblioteką. Kultūrinės plotmės aktyvumo statistika rodo, jog bibliotekos lankomumas ir naudojimas jos paslaugomis yra vos mažesnis nei pateiktų kultūros renginių lankymo vidurkis - 16,6%. Visgi parodų ir teatro lankomumas ganėtinai mažas ir drauge sudaro vos 5%. Mažėjantis Šiaulių miesto gyventojų skaičius gali daryti įtaką ateityje organizuojamų renginių lankomumui, todėl siekiant išlaikyti lankytojus reikalinga pasiūlos kokybė ir gebėjimas dažniau pritraukti tuos, kurie kultūriniame gyvenime dalyvauja mažiau. Šiam tikslui pasiekti reikalingas siūlomų renginių ar paslaugų spektro išplėtimas, prisitaikymas prie šiuolaikinio žmogaus poreikių ir interesų. Svarbus aspektas yra jaukios ir patrauklios aplinkos kūrimas, į kurią asmeniui norėtųsi sugrįžti. Kaip prognozuoja menotyrininkas V. Kinčinitis⁵⁴, ateityje konkurencija tarp pramogų ir kultūros įstaigų didės. Jau dabar matoma prekybos centrų paklausa, kur žmonės jaučiasi jaukiai ir mielai leidžia laiką, susitinka su draugais, nors ir turėdami už paslaugas susimokėti.

Šiaulių miesto kultūros centro veikla po 1990-tųjų

Sovietiniais metais kultūros centras turėjo aiškiai paskirtį, kaip rašoma periodiniame leidinyje: „Kultūros namai - nuolatinė darbo žmonių deputatų tarybų sesijų vieta; partininio ir tarybinio ūkio akyvo posėdžių vieta; iškilmingų darbo žmonių susitikimų vieta; įvairių susitikimų

⁵³ „Ober-Haus“ yra nekilnojamojo turto paslaugų teikėja Lietuvoje ir Baltijos regione.

⁵⁴ Interviu Giedrė Avard

vieta”⁵⁵. Žinoma, pasikeitus politinei santvarkai kilo klausimai, kam, jeigu ne tarybinio žmogaus ugdymui, yra skirta centro veikla? Žiūrint iš perspektyvos, po daugiau nei dviejų dešimtmečių kultūros centraipasuko skirtingomis kryptimis. Vieni užsidarė, kiti rado nišines sritis, kaip Zarasų kultūros centras - pagal veiklos pobūdį yra specializuotas, nes pagrindinės veiklos sritys yra vizualiųjų menų sklaida ir profesionalaus meno populiarinimas.⁵⁶ Tuo tarpu dauguma tapo daugiafunkciniais centrais, siekiančiais plėtoti įvairias meno ir kūrybos sritis.

Šiaulių miesto kultūros centras save pristato taip: „Šiaulių kultūros centras – organizacija, teikianti įvairiapuses kultūrinės paslaugas miestiečiams, sudaranti sąlygas visuomenei dalyvauti kultūros renginiuose, o kiekvienam šiauliečiui – užsiimti saviraiška.”⁵⁷ Kolektyvų ir lankytojų skaičius kiekvienais metais šiek tiek svyruoja. 2007-2010 metais centre ir jo filialuose buvo 26 klubai/būreliai su 724 dalyviais,⁵⁸ o dvidešimt pirmojo amžiaus pradžioje apie 18 meno kolektyvų su 746 dalyviais.⁵⁹ Meno mėgėjų klubų kuravimas yra viena iš kultūros centro veiklos sričių. Kaip vardina įstaigos referentė A. Vasiliauskienė,⁶⁰ didžiosios miesto šventės, Šiaulių dienos, minėjimai, keletas meno mėgėjų festivalių, žiemos laikotarpio šventės, yra organizuojami kultūros centro. Jis perėmė organizuoti visas valstybines šventes, kurios yra užsakomos savivaldybės. Ši veikla leidžia centrui išgyventifinansiškai. Taip pat čia organizuojami muzikiniai koncertai, dažniausiai populiarios muzikos, ar komercinis teatras, nes jie „surenka pilnas sales.”⁶¹ Apskritai darbuotoja teigia, jog yra daug nuolatinių ir į specifinius renginius ateinančių lankytojų, o kultūros centro veikla itin prasplėtė. Per aštuoniolika metų, kuriuos ji čia dirba, nuo kolektyvų kuravimo centras persikvalifikavo į miesto švenčių organizavimą ir puikiai funkcionuoja; pastatas yra senas, tad jam reikalinga renovacija, tačiau veiklų organizavimas, jos nuomone, yra tinkamai subalansuotas.

Kita centro darbuotoja, vidinių struktūrų pertvarkymą įvardino, kaip esminį tašką: „kam ta išorė, jei supuvęs vidus?”⁶². Šiuo metu kultūros centre vykstantys renginiai yra skirti siaurai žmonių grupei, nepakankamai atsižvelgiama į šiuolaikinės visuomenės poreikius. Valstybės tarnautojos nuomone, reikia keisti viską: pradant vidine darbo kultūra ir veiklų specifika, ir baigiant pastato renovavimu, naujo įvaizdžio auginimu. Šiai nuomonei pritaria ir menininkas A.

⁵⁵ Lietuvos TSR kultūros ministerija, 1971

⁵⁶ Zarasų rajono savivaldybės taryba, 2012

⁵⁷ Šiaulių m. kultūros centras, 2015

⁵⁸ Šiaulių metraštis 2007-2010”, 2011

⁵⁹ „Šiaulių metraštis 1999-2002”, 2003

⁶⁰ Interviu Giedrė Avard

⁶¹ Interviu Giedrė Avard

⁶² Interviu Giedrė Avard

Uogintas. Dėstytojas kritikuoja kultūros centro vadybą ir skatina aktyviau ieškoti alternatyvių finansavimo bei veiklos galimybių, išskeldamas Rokiškio kultūros centrą kaip pavyzdį Lietuvoje.

Apklausti keturi kultūros centro darbuotojai. Analizuojant darbuotojų interviu, išsiskyrė dvi labai priešingos pozicijos. Vienoje pusėje - ilgametė patirtis ir esamos situacijos palaikymas, su minimalių pokyčių poreikiu. Kitoje pusėje - naujų idėjų ir kardinalių pokyčių poreikis, kuris turėtų prikelti kultūros centrą aktyviam ir ekonomiškam funkcionavimui.

Įdomu tai, jog iki nepriklausomybės atgavimo žiniasklaidoje pasirodanti informacija, susijusi su kultūros centru, dažniausiai buvo itin teigiama: „Miesto kultūros rūmams už 1980 m. Rezultatus, pasiektus socialistiniame lenktyniavime, paskirta sąjunginė pereinamoji raudonoji vėliava”⁶³ ar kiti centro darbą giriantys straipsniai, besitęsiantys iki pat devinto dešimtmečio pabaigos. Devyniasdešimtaisiais vienas pirmųjų pasirodė neigiamo turinio straipsnis apie netinkamą bilietų pardavinėjimą kultūros centre, o tuoj po to Šiaulių naujienose buvo išspausdintas kritiškas A. Silkinio straipsnis „Į kurią pusę virsta Pizos bokštas?”. Jame autorius aptaria prastą „rūmų” būklę ir veiklą, gausėjančius komercinius renginius ir išstumiamą bendruomenės veiklą, lygina centrą su užsienio patirtimis. Vėliau prieštarų straipsnių daugėjo. Iš to galima spėti, jog sovietinėje santvarkoje straipsnių turinys apie kultūros centrą buvo ribojamas ir neatspindėjo tikrosios padėties. Ankstyvaisiais nepriklausomybės metais „Nemažai pastangų prirėkė, kad būtų pertvarkytas 1992m. įkurto Kultūros centro (vietoj Laisvalaikio centro) darbas,”⁶⁴ čia buvo įvykdyta daug reformų. Tuo pačiu metu Šiaulių kultūros centre gimė grupės „BIX”, „Žuvys”, „Saulė”, repetavo atlikėjai G. Paškevičius, V. Stakėnas, kurie yra žinomi ir po dviejų dešimtmečių. Kokie kultūros namai yra šiandieną ir kokios veiklos ten vyksta, plačiau aptariama sekančiame skyriuje.

Kultūros centro veiklos. Faktų analizė 2015 metai

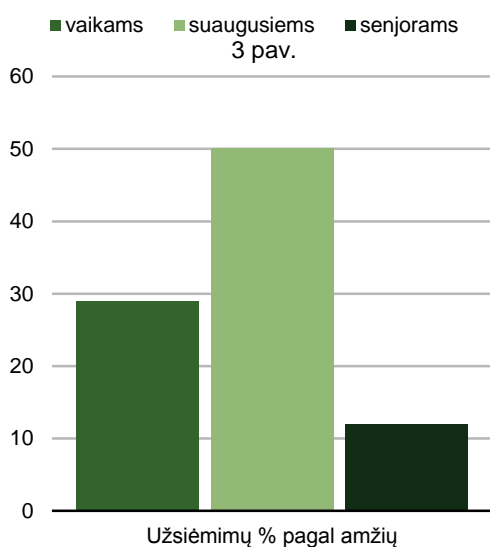
Norint objektyviai įvertinti veiklą, reikalinga žinoti, kas šiuo metu miestiečiams yra atvira lankyti ir veikti kultūros centre. Taip pat būtina aptarti organizuojamas šventes, renginius bei kitas centro paskirtis ir užduotis. Toliau bus apibūdinama ir analizuojama kiekviena sritis, pradedant nuo kultūros centro filialuose (Aklųjų ir silpnaregių skyrius kultūrinei veikla, Rekyvos skyrius ir Šiaulių m. kultūros centro skyrius) šiuo metu veikiančių kolektyvų.

Meno mėgėjų užimtumo būreliai, klubai vienija panašaus amžiaus ir lygiagrečius pomėgius, hobius turinčius gyventojus. Kolektyvo aplinkoje yra sukuriama ertmė užsiimti mėgstama menine, kūrybine veikla, joje tobulėti bei dalintis įspūdžiais ir patirtimis su

⁶³ Raudonoji vėliava, 1981

⁶⁴ Jonas Sireika, 1994

bendraminėiais. Šiaulių kultūros centre veikiančius kolektyvus galima suskirstyti pagal amžių (3 pav.) ir kryptį/žanrą (4 pav.), tai yra vaikų, suaugusių ir senjorų, taip pat pagal pomėgio kryptį. Šiuo atveju išryškėjo liaudies arba kitaip tautiškumą skatinantys kolektyvai ir tie, kurie vienija

pomėgį klasikinei arba pop muzikai. Taip pat yra du kolektyvai į šias kategorijas neįeinantys, tai yra vaizduojamojo meno ir teatro studija.

Pagal amžiaus grupę kolektyvai skirstomi nuo penkių iki šešiolikos metų - tai yra vaikų kategorija; nuo šešiolikos iki pensijinio amžiaus - suaugę; 62 metai ir daugiau - tai yra pensijinio amžiaus žmonės, priskiriami senjorų grupei.

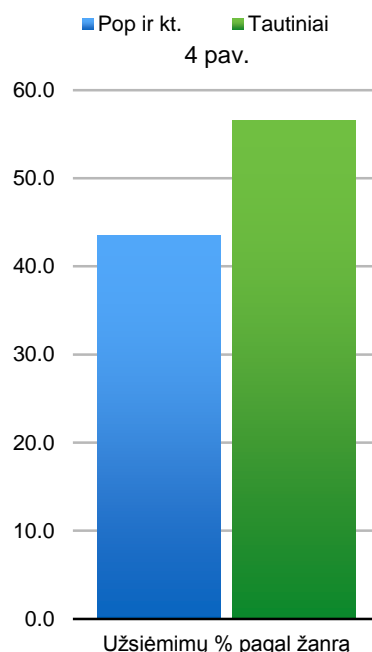
Vaikų kolektyvai: vaikų ir jaunimo ansamblis „Abrūsėlis“, choreografijos studija „Aušrelė“, vokalinis ansamblis „Lašeliai“, šokio studija „Repeticija“, studija „Svajokliai“, vokalo studija „Rokoko“ ir liaudiškų šokių ansamblis „Želmenėliai“. Viso 7 būreliai, tai sudaro apie 29% visų veiklų.

Suaugusių: folkloro ansamblis „Auda“, jaunimo kamerinis choras „Atžalynas“, vokalinis ansamblis „Dainora“, liaudies ansamblis „Dermė“, „Sedula“, „Rėda“, liaudiškų šokių grupės „Vajaunas“, „Šelmiai“, „Kalatinis“, „Želmenėliai“, kamerinis choras „Vasara“, „Duryš“-suaugusiųjų mėgėjų teatras. Viso 12 būrelių, tai sudaro 50% visų veiklų.

Senjorų: „Bičiuliai“ – kolektyvas, kuriame įvairaus amžiaus žmonės jungia poreikis dainuoti, taip pat choras „Tremtinys“, ansambliai „Sidabrinė gija“, „Šarma“ ir „Romantika“. Viso 5 būreliai, tai sudaro apie 21% visų veiklų.

Pagal žanrą tautinių/liaudiškų šokių ir dainų kolektyvai yra: ansambliai „Auda“, „Bičiuliai“, „Dermė“, „Sedula“, „Rėda“, „Sidabrinė gija“, „Tremtinys“, „Šarma“ ir liaudiškų šokių grupės „Vajaunas“, „Želmenėliai“, „Abrūsėlis“, „Šelmiai“, „Kalatinis“. Viso 13 būrelių, tai sudaro 56,5% visų veiklų.

Pop ir kitos veiklos: jaunimo kamerinis choras „Atžalynas“, choreografijos studija „Aušrelė“, vokalinis ansamblis „Dainora“, „Romantika“, suaugusiųjų mėgėjų teatras „Duryš“, vaikų vokalinis ansamblis „Lašeliai“, „Rokoko“, ir šokio studija „Repeticija“, „Svajokliai“, kamerinis choras „Vasara“. Viso 10 būrelių, tai sudaro

43,5% visų veiklų.

Vertinant kultūros centro kolektyvų veiklą (4 pav.), tapo aišku, jog dominuoja tautiškumo puoselėjimas ir etninės kultūros sklaida, tokių užsiėmimų daugiau nei pusė. Yra viena teatro studija suaugusiems ir viena kūrybos studija vaikams. Kiti kolektyvai - šokis arba dainavimas. Tai rodo itin siaurą pasirinkimą visose amžiaus grupėse. Remiantis užsienio patirtimi, pavyzdžiui, Danijoje veikiančios panašios paskirties centrai itin aktyviai rūpinasi jaunimo užimtumu, nes „Klube organizuojama įvairi veikla: veikia diskotekų kambarys, namų darbų ruošimo kambarys, tylusis kambarys, dirbtuvės, muzikos studija, sporto salė.“⁶⁵ Neformaliojo švietimo skatinimas ir plėtimas jaunimo tarpe yra ypatingai svarbus, nes padeda formuoti vaikų socialinius įgūdžius. Kryptingas užimtumas, edukacinės programos kuria sąlygas vaikams ir jaunimui teigiamai ugdytis, lavina gebėjimą spręsti kasdienes problemas, geriau suprasti ir prisitaikyti gyvenant visuomenėje. Šiaulių kultūros centras galėtų plačiau veikti šioje nišoje.

Taip pat matome, jog menkas pagyvenusių žmonių užimtumas (3 pav.). Šiuo metu Šiaulių mieste tūkstančiui gyventojų tenka 220.7⁶⁶ pensijinio amžiaus gyventojų. Vyresnio amžiaus žmonės dažnai turi daug patirties ir naudingų žinių, tačiau nebedirbant jų potencialas nėra išnaudojamas. Iš kitos pusės, sumažėjus veiklai ar retai matantis su artimaisiais, senjorai gali jaustis vieniši, kaip aiškina VU gerontologijos ir reabilitacijos centro vadovas V. Alekna: „Labai svarbu, kad valstybė skirtų pakankamai dėmesio senjorų užimtumui. Kol kas vykdomi tik pavieniai projektai, tačiau bendros sistemos nėra.“⁶⁷ Klubai ar užsiėmimai, kur vyresnio amžiaus žmonės galėtų bendrauti vieni su kitais, dalintis savo patirtimi su įvairaus amžiaus žmonėmis ar pritaikyti savo gebėjimus bendram tikslui, kurtų sveikesnę Šiaulių miesto bendruomenę.

Plačiausia sritis yra suaugusiųjų. Jiems kultūros centre veiklų sukurta šiuo metu daugiausia. Kaip anksčiau minėta, veiklų laukas yra itin siauras. Kitų šalių pavyzdžiai rodo, kad miestams yra reikalingos įstaigos, kur žmonės galėtų dalintis savo idėjomis ir drauge tobulėti. Kaip, pavyzdžiui, Londone, *Jungtinė Karalystė*, dar devyniolikto amžiaus pabaigoje buvo įkurtas studentų ir gyventojų bendruomenės centras, kurio veiklą galima apibūdinti šiais principais⁶⁸:

- Kiekvienas asmuo turi teisę tobulėti ir naudotis visu tuo, kas geriausia;
- Efektyvūs pokyčiai evoliucionuoja;
- Tvirta bendruomenė ir pozityvios socialinės reformos priklauso nuo tiesioginio tarpusavio bendravimo nepaisant socialinio ir ekonominio susiskirstymo.

⁶⁵ Giedrė Kvieskienė, 2008

⁶⁶ Socialinis žemėlapis, 2015

⁶⁷ Vidmantas Alekna, 2011

⁶⁸ Giedrė Kvieskienė, 2008

5 pav. Šaltinis UDC			
Savariška veikla	Pagrindinė veikla	Socialinės konsultacijos	
		Individualūs pokalbiai	
		Informacijos teikimas, globa	
		Kaimyninės pagalbos teikimas	
		Kontaktinė vieta	
		Ligonių priežiūra namuose pagalba namų ūkyje	
		Buto valymo paslaugos	
		Tarpininkavimas teikiant maistą į namus	
		Tarpininkavimas atliekant skalbimo paslaugas	
		Gydymo priemonių nuoma	
		Papildoma veikla	Ambulatorinė pagalba vaikams ir šeimoms
	Kursai nėščioms moterims		
	Pranešimai		
	Neformalus vaikų ugdymas		
	Savipagalbos grupės		
	Pilietinio sąmoningumo ugdymas per akcijas		
	Kita veikla	Nukreipimai	Į kitas paslaugas siūlančias institucijas
			Į sociomedicines įstaigas
			Į sociopedagogines įstaigas
			Į stacionarias institucijas
			Į socialinės pagalbos įstaigas
			Pas valdininkus, gydytojus ir pan.
			Į savipagalbos grupes
		Bendra veikla	Savipagalbos grupės
			Darbo grupės
			Preveninės programos
			Akcijos, projektai
Paramos konsultacinėms tarnyboms			
Renginiai			

Idėja buvo drauge gerinti gyvenimo sąlygas, savitarpio pagalba, mokymai ar kursai suaugusiems žmonėms, parodos, vaikų atostogos ir jų organizavimas ir kita veikla. Tokie centrai netruko

išplisti po visą Angliją. Galima paminėti, jog analogiškos įstaigos, panašiu metu steigėsi ir Skandinavijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje, Belgijoje ir kitose šalyse. Austrijos pavyzdys (5 pav.) itin plataus spektro, čia „Centrai: kontaktiniai juridiniai partneriai visiems žmonėms; remia pagalbos ieškančiuosius; apjungia socialinę pasiūlą ir paklausą; yra vietinės nuomonės formavimo centrai.“⁶⁹Jų veikla priklauso nuo vietos gyventojų poreikių, tai gali būti renginių organizavimas ar prevencinės programos, ar tiesiog informacija. Įtraukiama savanoriška veikla. Šis modelis rodo, kiek daug įtakos visuomenei gali daryti įstaiga, gerinti žmonių gyvenimo kokybę ir gali būti sėkmingas pavyzdys.

Šiaulių miesto kultūros centro antra didelė veiklos sritis yra miesto renginiai. Jis rengia valstybinių švenčių ir atmintinų datų minėjimus įvairiose miesto aikštėse ir erdvėse. Organizuojamos tradicinės kalendorinės šventės, folkloro festivaliai, skatinamos tautinės tradicijos. Kalendoriniai renginiai, vykstantys kiekvienais metais, panašiu arba tuo pačiu laikotarpiu, yra šie:

1. Laisvės gynėjų diena, Sausio 13-oji
2. Lietuvos valstybės atkūrimo diena, Vasario 16-oji
3. Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena, Kovo 11-oji
4. Tarptautinis šokio festivalis-konkursas „Aušrinė žvaigždė“
5. Lietuvos valstybės (karaliaus Mindaugo karūnavimo) diena, Liepos 6-oji
6. Lietuvos valstybės (karaliaus Mindaugo karūnavimo) diena, Liepos 6-oji
7. Šiaulių miesto ir apskrities mėgėjų meno kolektyvų bei atlikėjų festivalis „Rudens mozaika“
8. Kalėdiniai ir naujamečiai renginiai, vykstantys gruodžio mėnesį.

Valstybinių minėjimų ir švenčių metu, miesto katedroje vyksta mišios, Prisikėlimo aikštėje iškilmingai pakeliama Lietuvos valstybės vėliava, vyksta orkestro ar kiti koncertai miesto aikštėje arba kultūros centre.

Festivalių ir konkursų metu, į miestą yra sukviečiami įvairių žanrų meno mėgėjų kolektyvai iš Lietuvos ir užsienio šalių. Šių atlikėjų pasirodymai yra atviri miesto gyventojams ir svečiams. Viena didžiausių ir daugiausiai žmonių pritraukianti, kultūros centro organzuojama šventė yra Šiaulių miesto gimtadienis. Tuo metu įvairios miesto įstaigos įsitraukia į organizavimą ir vienu metu rengiamos įvairios „parodos, meninės akcijos, spektakliai, profesionalų ir mėgėjų koncertai, folkloro, kantri, džiazo ir šiuolaikinės muzikos vakarai bei naktys. Šventinės programos organizuojamos įvairiose Šiaulių miesto erdvėse: Prisikėlimo aikštėje, Talkšos ežero

⁶⁹ Ten pat

pakrantėje, Kaštonų alėjoje, Povilo Višinskio aikštėje, amfiteatre, Zubovų rūmų kieme, Šiaulių kultūros centre ir kt.”⁷⁰

Trečia veiklos kryptis - teatro, muzikos ar kito meno profesionalių atlikėjų koncertai, pasirodymai ir prisistatymai Šiaulių miesto kultūros centro salėje. Tai yra atlikėjai ir jų pasirodymai: „2 Smegenų istorija” – „Domino” teatro interaktyvus šou – komedija, „Žavios ir pavojingos” – „Domino” teatro komedija apie moteris, vakaronė, „Naktibaldos” ir kt. Tai labiau pramoginio pobūdžio renginiai ir koncertai, kuomet gyventojai kviečiami stebėti stipriau ar silpniau atliekamos kūrybos.

Apibendrinant, šiuo metu kultūros centras strategiškai koncentruojasi į miesto renginių organizavimą, o šiai veiklai organizuoti iš savivaldybės skiriamos lėšos ir jos padeda centrai gyvuoti. Pramoginiai renginiai taip pat finansiškai prisideda prie centro išlaikymo, o kolektyvų išlaikymas yra nuostolingas, jiems skiriamas mažas dėmesys, už kolektyvus atsako jų vadovai.

⁷⁰ Šiaulių m. kultūros centras, 2015

TYRIMAS

Kultūros centro veiklos vertinimas ir poreikis. Šiaulių miesto gyventojų nuomonės tyrimas

Gyventojai turi savo supratimą ir pažinimą apie gyvenimo mieste principus ir veiklą. Šio tyrimo tikslas- nustatyti miestiečių kultūrinius poreikius, požiūrį ir lūkesčius kultūros centrui.

Tyrimas buvo atliktas 2015m. sausio - balandžio mėnesiais.

Tyrimo geografija - Šiaulių miestas, Lietuva.

Tyrimo uždaviniai:

1. Įvertinti Šiaulių miesto kultūros centro veiklą ir jos poreikį;
2. Ar kultūros centras tenkina miestiečių poreikius;
3. Nustatyti, kas paskatintų apsilankyti arba dažniau lankytis kultūros centre;

Tyrimo metodika: aprašomasis klausimynas (žr. priedas nr.1) ir ekspertų interviu (įrašas CD).

Tyrimo objektas: 21 Šiaulių miesto gyventojas (lentelė). Apklausoje dalyvavo 4 vyrai (19%) ir 17 moterų (79%). Iš jų 3 respondentai (14,28%) priklauso 13-16 metų grupei, taip pat trys respondentai (14,28%) priklauso 17-15 metų grupei, 14 (66,66%) priklauso 26-62 amžiaus grupei ir vienas gyventojas (4,8%) atstovauja 62 ir daugiau metų turintiems Šiaulių miesto gyventojams.

Tyrimo respondentai turi įvairų išsilavinimą (6 pav.):

nebaigtas vidurinis - 4 (19%)

vidurinis - 5 (23,8%)

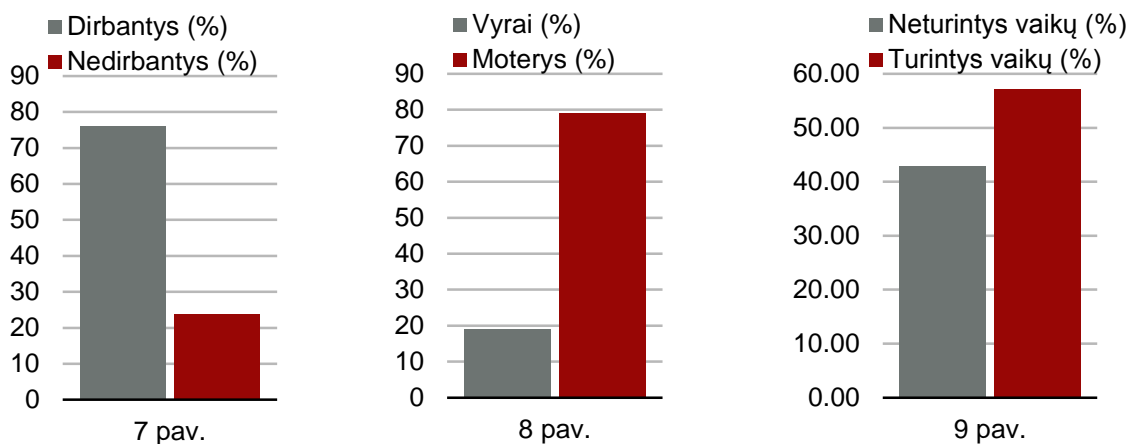
aukštesnysis - 1 (4,8%)

aukštasis - 8 (38%)

magistras - 3 (14,28%)

6 pav. Išsilavinimas - kiekis skaičiumi ir proc.	13 - 16 m. grupė	17 - 25 m. grupė	26 -62 m. grupė	62 ir daugiau
nebaigtas vidurinis - 4 (19%)	3		1	
vidurinis - 5 (23,8%)		5		
aukštesnysis - 1 (4,8%)				1
aukštasis - 8 (38%)		4	4	
magistras - 3 (14,28%)		1	2	

Šešiolika respondentų tyrimo metu dirbo. Tai yra pagal socialinį užimtumą, dirbantys yra 76,19 proc. apklaustųjų, nedirbantys, - 23,8 proc. respondentų. Pagal šeimyninę padėtį nevedęs arba netekėjusi sudaro 33,33 proc. respondentų; vedęs arba ištekėjusi - 47,61 proc. apklaustųjų; našlys

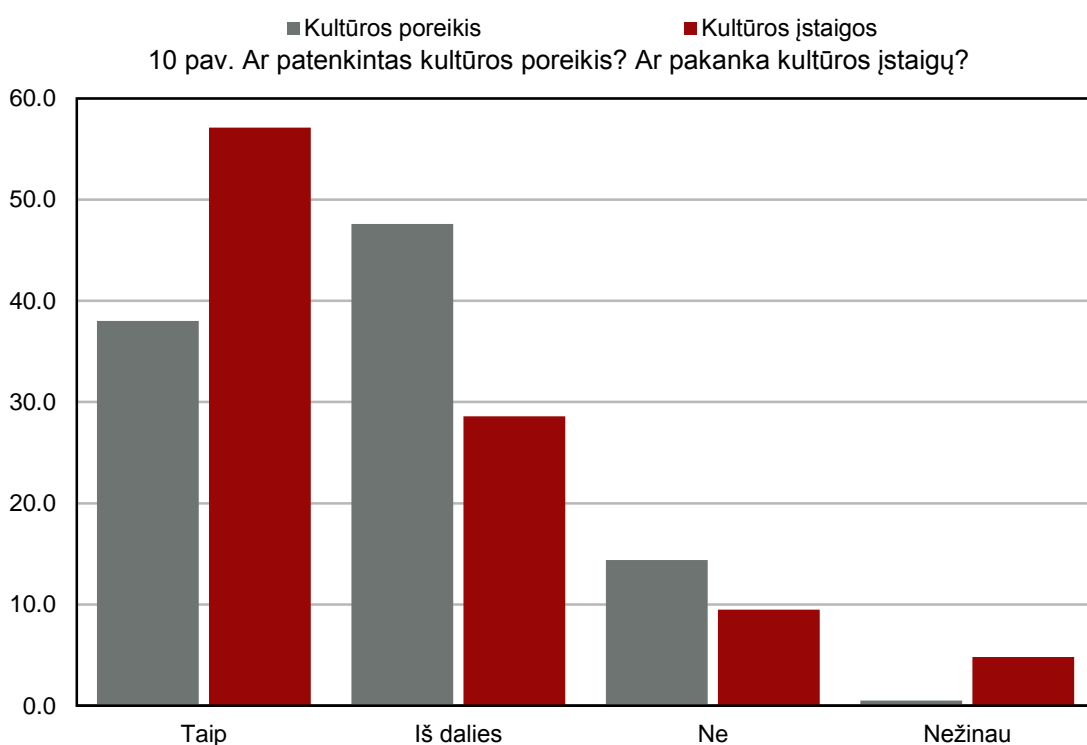

arba našlė - 4,8 proc; išsituokę sudarė 14,28 proc. visų apklaustųjų. Iš jų dvylika turi vaikų.

Apibendrinant tiriamųjų grupėje didžiausią procentą sudarė moterys (79 proc.). Dirbantys (76,19 proc.), suaugę (66,66 proc.) žmonės, turintys aukštąjį išsilavinimą (38proc.). Sėkmingai sukūrę šeimą (47,61 proc.) ir turintys vaikų (57,14proc.). Toks gyventojų tipas atstovavo ir didžiausią reikšmę suteikė tyrimui. Mažesnę įtaką turėjo nedirbantys (23,8proc.), našliai (4,8 proc.), vyro lytis (19 proc), turintys aukštesnįjį išsilavinimą (4,8 proc.) ir neturintys vaikų (42,83 proc.).

Siekiant išsiaiškinti Šiaulių miesto gyventojų kultūros poreikį ir patirtis, atliktas klausimyno ir interviu tipo tyrimas. Analizuojama gauta informacija, aptariamos kultūros centro galimybės ir tolesnės perspektyvos. Pradžioje respondentai turėjo pagalvoti, ar apskritai yra patenkinti miesto kultūrinio gyvenimu.

Vykdytų apklausų metu paaiškėjo, jog 57% respondentų nuomone, kultūros įstaigų Šiaulių mieste pakanka (10 pav.), nors tik 38% sutinka, kad jų kultūros poreikis yra pilnai patenkintas. 47,6% žmonių teigia, kad jų poreikiai patenkinti iš dalies ir 28,6% sako, kad Šiaulių mieste reikėtų daugiau kultūros įstaigų. 14,4% jaučia, kad jų kultūros poreikis yra visiškai nepatenkintas.

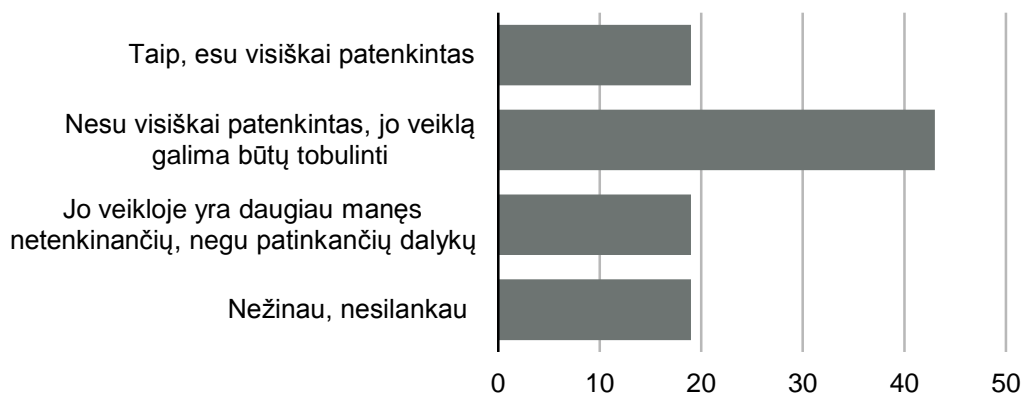

ir beveik 10% žmonių galvoja, jog mieste tikrai trūksta kultūros vietų.

Tyrimas parodė, jog virš 30% gyventojų yra visiškai patenkinti kultūros įvairumu, tačiau beveik kas antras pilietis reiškia nuomonę, jog turi daugiau kultūrinių poreikių nei Šiaulių mieste šiuo metu yra sukurta. Mažiau nei 15% teigia, jog nėra įvairovės ir jaučiamas stiprus to trūkumas.

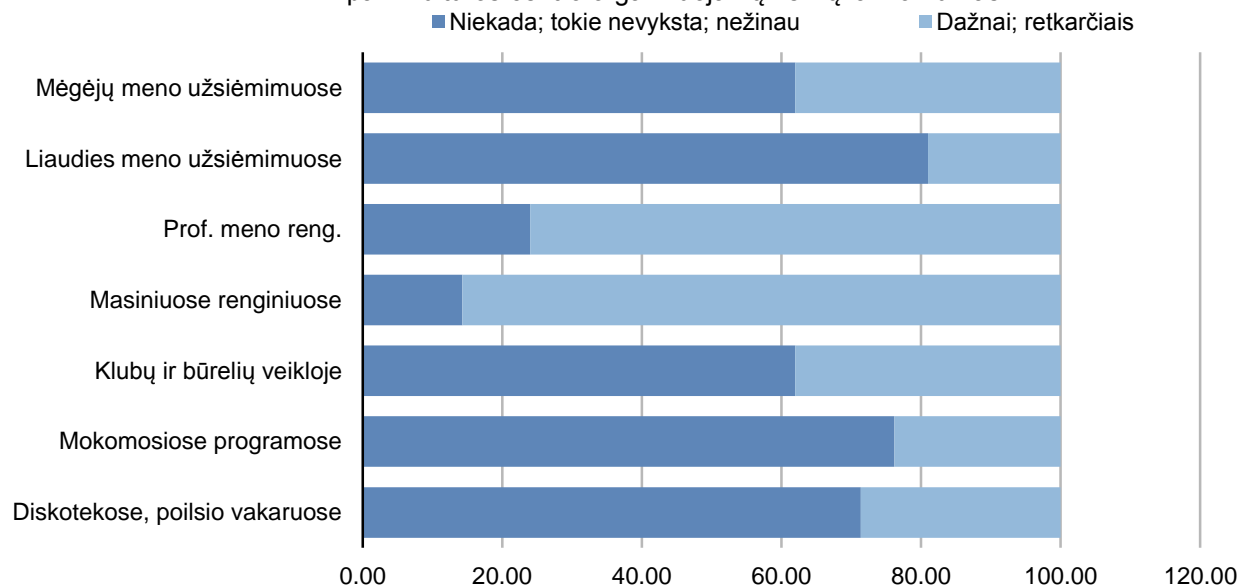
Toliau paklausus, kaip vertina kultūros centro veiklą ir organizuojamus renginius, respondentai atsakė: 19% visiškai pritaria (11 pav.), o 43% mano, jog reikėtų tobulėti. Iš pateiktos statistikos galima daryti prielaidą, jog viso net 38% Šiaulių miesto gyventojų turi neigiamą nuomonę, nesilanko arba nieko nežino apie centro veiklą. Kai kurie komentavę respondentai minėjo, jog jų gyvenimas yra užimtas kitomis veiklomis arba jų aplinkoje nėra noro/galimybių domėtis, būtent, Šiaulių miesto kultūros centro veiklomis.

11 pav. Ar esate patenkintas kultūros centro veikla?

Diskutuojant su respondентаis buvo išsiaiškinta, jog ne visi gyventojai žino, kad jų lankomi renginiai yra organizuojami šios įstaigos, kaip, pavyzdžiui, Šiaulių miesto gimtadienio šventė „Šiaulių dienos“, todėl toliau apklausiamieji turėjo konkrečiai įvertinti, kokius renginius lanko ir kaip dažnai (12pav.).

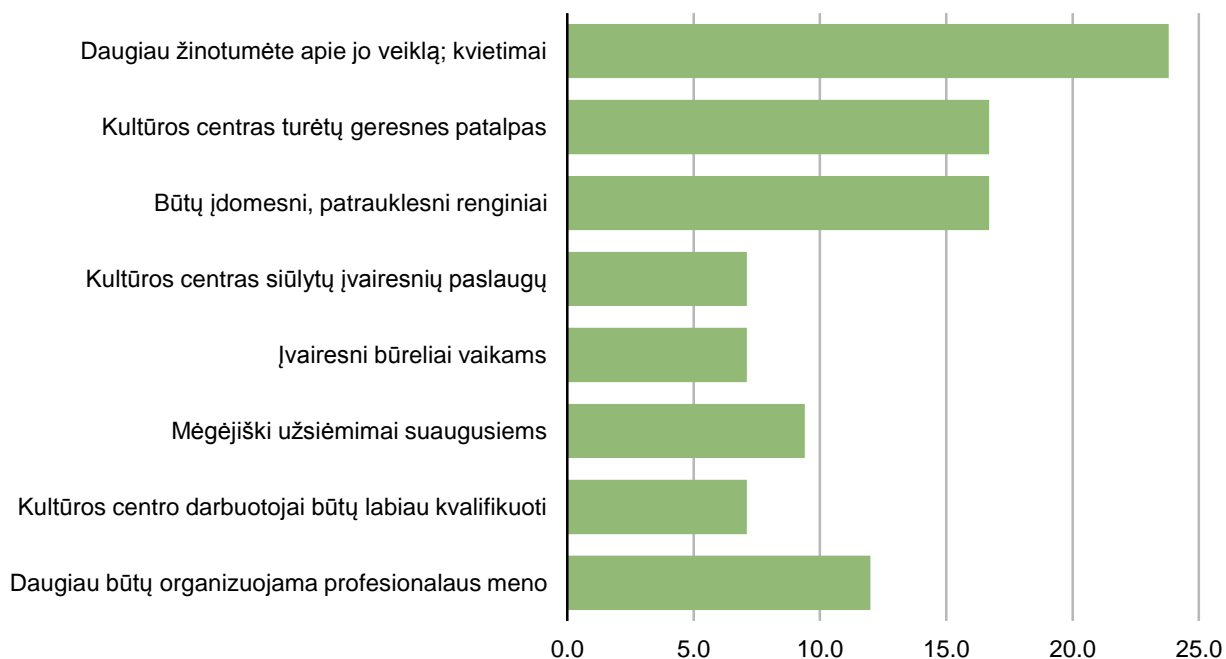
12 pav. Kultūros centro organizuojamų veiklų lankomumas

Paaikškėjo, jog net 85,7% lankosi miesto šventėse ir renginiuose, kurie vyksta atviroje miesto erdvėje. 76% bent kartą apsilankė kultūros centre rengtoje parodoje, koncerte ar spektaklyje, kuris buvo atliktas profesionalaus meno atstovo. Mažiausiai respondentai domisi liaudies meno užsiėmimais, kurių, kaip buvo analizuota anksčiau, kultūros centre yra daugiausiai - beveik 60% visų kolektyvų. Tarp 60-80% apklaustųjų niekada nedalyvavo, arba nežino, jog centre vyksta - klubų, būrelių, meno mėgėjų veikla, švietėjiškos paskaitos, šokių vakarai. Kai kurie respondentai patikslino, jog pastarosios veiklos nedomina, nes neatitinka amžius, interesai arba vystoma tema. Toliau bandant išsiaiškinti, ko reikėtų ar koks konkretus aspektas paskatintų dažniau ar nuolatos lankytis kultūros centre, buvo pateiktos sąlygos arba siūloma įvardinti patiems, paaiškinti savo požiūrį. Vis dėlto dauguma atsakymų buvo pasirinkta iš jau nurodytų priešasčių, tik dar patikslinant, pavyzdžiui: „norėtusi „tėčio ir vaiko“, arba „mamos ir vaiko“

klubo, būrelio, užsiėmimų”, „Kai ateinu dainuoti, norėčiau, jog būtų ką veikti mano vaikui čia, kad kas su juo užsiimtų, kol dainuoju”, „Centro darbo laikas nėra lankstus” (I-V nuo 10h iki 18h, savaitgaliais dirba tik renginių metu). Tai parodo, kad kultūros centras turėtų būti labiau

13 pav. Kas paskatintų lankytis kultūros centre?

orientuotas į šeimos poreikių tenkinimą.

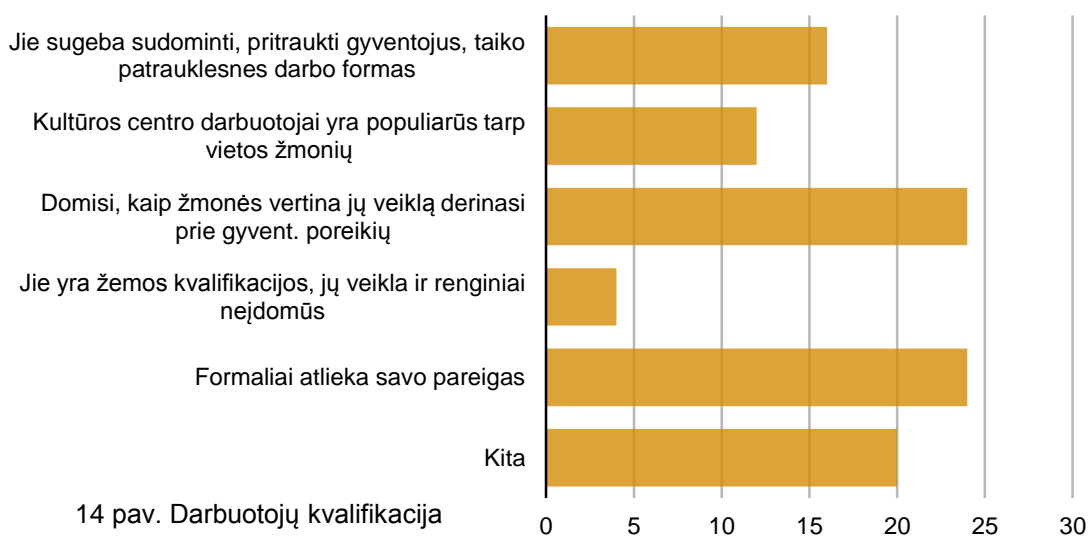
Kultūros centras yra atnaujinęs savo internetinį puslapį, yra galimybė gauti naujienlaiškį, taip pat publikuoja naujienas socialiniame tinklapyje „Facebook”, kabinami skelbimai fojė bei centrinėje miesto dalyje, kartais lauko stovėjimo stotelių zonose. Kaip rodo tyrimas, tokios priemonės nėra pakankamai efektyvios arba nėra tinkamai išnaudojamos, nes daugiausiai - 23,8% žmonių mini, kad jų nepasiekia informacija ir todėl jie nesilanko centro veiklose. Antroje vietoje beveik po 17% (13 pav.) surinko patalpų atnaujinimo svarba. Respondentai dažniau apsilankytų, jei pastato vidus būtų jaukesnis, moderniau ir geriau įrengtas.

Būrelių, klubų ir užsiėmimų veikla yra svarbi kiekvienoje amžiaus kategorijoje iki dešimties procentų. Tai rodo didelį potencialą, ypač vyresnio ir vaikų amžiaus grupėse. Šiuo metu nėra pakankamai išnaudota pasiūla, kad gyventojai eitų į veiklas, atitinkančias jų pomėgius, amžiaus ir interesų grupę. Anksčiau pateikti duomenys rodė, kad profesionalaus meno parodos, pasirodymai ir koncertai, spektakliai yra mėgiama ir lankoma sritis. Pastaroji statistika paantrina anksčiau pateiktą informaciją ir rodo, kad lankomumas galėtų pakilti iki 12 procentų.

Darbuotojų klasifikacija taip pat turi įtakos lankytojams. Apklaustieji kartais įvardindavo, jog centro darbuotojai, valytojai ar pastato prižiūrėtojai bendrauja šiurkščiai, nemandagiai. Kartais administracija nėra pajėgi suteikti reikalingos informacijos ar pagalbos klubų dalyviams,

nors ir yra valdantis organas. Buvo prašoma kiekvieno respondento konkrečiai įvertinti ir apibūdinti kultūros centro darbuotojų kvalifikaciją (14 pav.).

Vertinant darbuotojų kvalifikaciją, išsiskyrė dvi labai skirtingos pozicijos: 24% apklaustųjų teigia, jog centro darbuotojai derinasi prie gyventojų kultūros poreikių, pritaiko veiklas miestiečių interesams. Taip pat 24% respondentų mano, jog darbuotojai tik formaliai atlieka savo pareigas. Šiam procentui priklauso ir pastovūs centro lankytojai, kurių nuomonė yra itin validi esamu aspektu. Didelė dalis apklaustųjų nenorėjo vertinti darbuotojų kvalifikacijos ir pasirinko skiltį „Kita“ (20%), komentuodami, jog niekaip nėra susiję su šia įstaiga ar jos darbuotojais ir

nenori vertinti klaidingai. Dvylika procentų sako, kad kultūros centro darbuotojai turi autoritetą, yra populiarūs ir puikiai atlieka savo darbą. Tad galima daryti išvadą, jog centro indėlis, įnešamas į visuomenę, yra teigiamai vertinamas ir pastebimas. Iš kitos pusės iki penkių procentų gyventojų išsako visiškai neigiamą nuomonę apie darbuotojų atliekamą darbą ir organizuojamus renginius.

Rezultatai atskleidžia dvi puses gyventojų nuomonę. Dalis žmonių yra patenkinti veikla ir palaiko kultūros darbuotojų pastangas gerinti miestiečių gyvenimo kokybę, prisitaikymą prie šiuolaikinių tendencijų ir sudaromų sąlygų. Vis dėlto kita pusė išreiškė, kad atliekamas darbas neatitinka šiuolaikinių gyventojų standartų ir dabartinę situaciją reikia keisti, gerinti.

Įvertinus tyrimo rezultatus, galima daryti išvadas ir patvirtinti darbo pradžioje išsakytą teiginį, jog Šiaulių m. kultūros centrui reikalingas vidinių sistemų pertvarkymas ir pastato rekonstrukcija. Atsižvelgiant į analizuotą ir ištyrinėtą medžiagą toliau bus pateikiama vizuali interjerų koncepcija.

1 Fasado vizualizacija

Įrengimo koncepcija

Rengiant Šiaulių m. kultūros centro rekonstrukcijos koncepciją, atkreiptas dėmesys ir į pastato išorę (žr. pav. 1 Fasado vizualizacija). Šiuo atveju nuspėta perdažyti fasadą, dalį jo dekoruoti lentelėmis, sujungti pastato priekinės pusės langus. Pakeisti stogą ir kitą būtiną pastato funkcionavimui dangą ar įrangą. Taip pat siūloma šiuo metu atvirą įėjimo į pastatą dalį (nuo laiptų pradžios iki esamų durų(žr. pav. 2 Kultūros centro pastatas 2015m.)) užverti stikline danga (žr. pav. 5 Įėjimas), kuri sutvirtinama metalo konstrukcija. Taip pat dalis esamo stogo, pakeičiama į stiklo ir metalo konstrukcijas (žr. pav. 3 Stogo rekonstrukcija) su kritulinio vandens kolektorais.

3Stogo rekonstrukcija

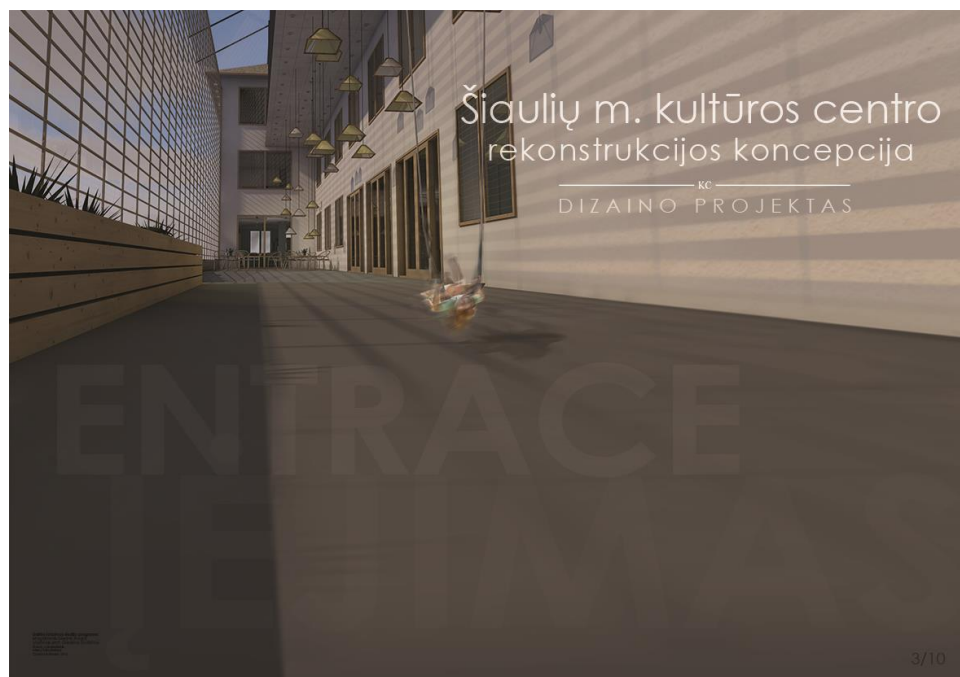

2 Kultūros centro pastatas 2015m.

4 Planai ir sekcijos

Visas projektuojamas plotas užima 3444,74 kv.m. Iš jų 1595,66 kv.m. yra pirmas aukštas, antras aukštas – 1288,37 kv. m. ir trečias aukštas sudaro 560,71 kv. m. Pirmo aukšto projektuojamos zonos yra įėjimas, koridorius, kavinė, koncertų bei parodų salės, taip pat sanitariniai mazgai, laiptai ir liftai. Antrame aukšte numatytos administracijos patalpos kartu su darbuotojų poilsio zona užima virš 700 kv. m. Taip pat nedidelę antro aukšto dalį užima iš pirmo aukšto koncertų salės prasitęsiantis balkonas. Likusius 437,7 kv. m. numatyta skirti riedlenčių ir riedučių salės

5 Įėjimas

įrengimui. Iš pastarosios patalpos galima patekti į trečią aukštą, kur taip pat įrengti balkonai – 189,01 kv. m. Paskutinė aptariama zona yra rekreacinis sodas, kurio plotą sudaro 371,7 kv. m.

Kavinės zona užima keletą skirtingų erdvių skirtų lankytojams taip pat maisto ruošimo, indų tvarkymo, sandėliavimo ir kt. patalpas. Konceptijoje daugiau dėmesio skiriama viešiesiems plotams, tai yra baro zona (aukštos baro kėdės, sėdima atsisukus į virtuvės zoną), staliukai prie įėjimo į pastatą ir pagrindinė kavinės zona

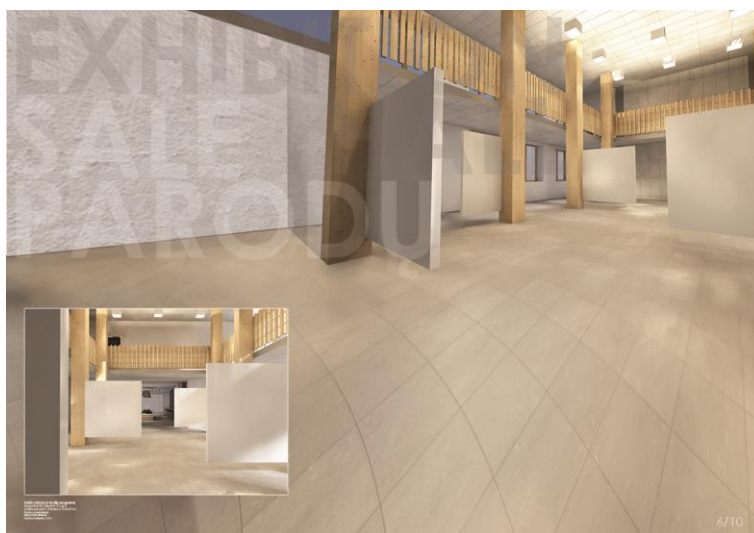

6 Kavinės ir koridoriaus zonos

šalia koridoriaus, kur ant minkštos sėdimosios dalies prisėdę lankytojai gali stebėti praeivius ir interaktyvios sienos žaismą. KC kavinė yra lankytojams ir miesto gyventojams skirta maitinimo

7 Koncertų salės ir san. mazgų vizualizacija

8 Parodų salė

įstaiga, kurioje šeima, jaunuolis ar senjoras gali pasirinkti ir savo poreikiams prisitaikyti sėdėjimo vietą ir aplinką.

Kita itin svarbi projektuojama erdvė yra pereinamoji ekspozicijų salė, kuri didelių renginių metu gali būti transformuojama. Meno kūriniais skirtos plokštumos, specialų segiklių pagalba, reikiamu metu išmontuojamos ir primontuojamos prie stovų. Iš parodų salės galima patekti į koncertų salę (žr. pav. 9 Koncertų salės ir san. mazgų vizualizacija), kurios esamas plotas išlieka nepakitęs, vis dėlto atsisakoma scenos, paliekant atvirą erdvę galimai mobiliam scenai ar kitai pasirodymams reikalingai įrangai. Tualetų zona įrengiama

atsižvelgiant į naujausius reikalavimus ir skirtingų poreikių lankytojus (pavyzdžiui tai yra mamos/tėčio ir vaikos tualetas, žmonių su negalia ir kt.).

10 SK8

Šiaulių mieste, pėsčiųjų bulvare, dažniausiai vasarą jau keletą metų iš eilės galima pamatyti vaikus ir paauglius važinėjančius riedlentėmis. Miestiečiai dviprasmiškai vertina tokį sportą, kai kurie tai vadina šaligatvio plytelių laužymu, kiti žavisi jaunimo atliekamais triukais. Tai yra ekstremalus sportas, nepaliekantis abejingų. Riedlenčių ir riedučių sportu užsiima vis daugiau jaunimo Lietuvoje, vis dėlto Šiaulių mieste nėra konkrečiai sukurtos vietos šiam sportui vystyti. Dalis kultūros centro patalpų yra skiriama būtent šiai, jau daugelį metų besitęsiančiai problemai išspręst. Jaunimas turiningai ir prasmingai leidžia laiką, lavina socialinius įgūdžius, tobulėja fiziškai ir garsina Šiaulių miestą savo pasiekimais.

Antro aukšto patalpose (buvusios klubo patalpos) yra įrengiama profesionali, riedučių ir riedlenčių salė – SK8, turinti atskirą įėjimą. Ji yra atvira naudojimui, visus metus nuo ankstyvo ryto iki vėlaus vakaro, jog kiekvienas norintis išbadyti šią šaką ar profesionaliai sportuoti, galėtų pritaikyti sau tinkamą laiką. Salėje yra rengiami sportininkų pasirodymai ir konkursai, taip pat mokymai ir konsultacijos pradedantiesiems. Specialiai įrengtose balkonuose, žiūrovai gali stebėti salėje atliekamus triukus, taip pat bendrauti ar atsipūsti patogiai įsitaisę sėdmaišiuose.

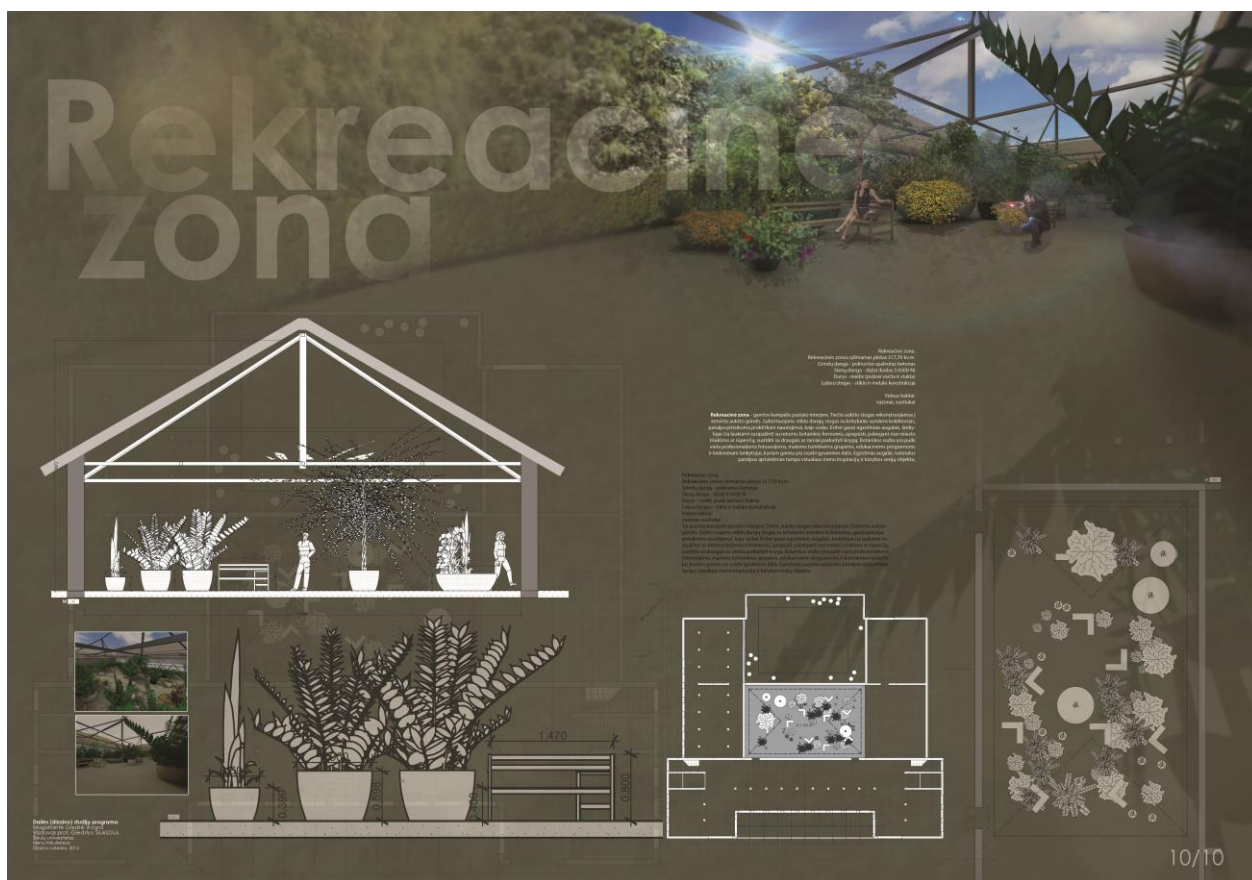

11 Susitikimų kambarys

Antro aukšto patalpos paskiriamos kultūros centro darbuotojams ir administracijai. Tai yra darbo, profesinių susitikimų, pasitarimų vieta. Atskiri darbo kabinetai yra pritaikyti pastoviems darbuotojams, kurių darbo specifika reikalauja gilios koncentracijos ir kruopštumo. Atviros patalpų erdvės naudojamos įvairiems projektams ir skirtingų sričių darbuotojų (savanoriai, praktiką atliekantys studentai, ūkio

dalis darbuotojai, kuratoriai ir kt.) poreikiams tenkinti. Taip pat sukuriama erdvė pertraukoms ir neformaliai bendravimui, kur galima pasigaminti valgyti, pietauti, groti fortepijonu, skaityti knygą ar sėdint ant sofos ir stebėti aplinką. Moderniai ir patogiai įrengtos administracijos patalpos, sukuria puikias sąlygas darbuotojams atlikti savo užduotis ir efektyviai išnaudoti laiką.

Rekreacinė zona tai yra gamtos kampelis pastato interjere. Trečio aukšto stogas

12 Rekreacinė zona

rekonstruojamas į ketvirto aukšto grindis. Suformuojamas stiklo dangų stogas su kritulinio vandens kolektoriais, gauta patalpa pritaikoma naudojimui, kaip sodas. Erdvė gausi egzotiniais augalais, lankytojai čia laukiami susipažinti su retomis botanikos formomis, apsipūsti, pabėgant nuo miesto triukšmo ar rūpesčių, susitikti su draugais ar ramiai paskaityti knygą. Botanikos sodas yra puiki vieta profesionalioms fotosesijoms, mažoms turistų grupėms, edukacinėms programoms ir kiekvienam lankytojui, kuriam gamta yra svarbi gyvenimo dalis. Egzotiniai augalai, natūralus patalpos apšvietimas tampa vizualaus meno inspiracijų ir kūrybos sesijų objektu.

Projektavimui pasirinktos, būtent, šios zonos atsižvelgiant į apklausų metu išsiaiškintą Šiaulių miesto gyventojų ir kultūros centro darbuotojų bei ekspertų nurodytą poreikį. Taip pat autorė apibendrina išanalizuotą ir tirtą medžiagą, kurios rezultatai lėmė savarankišką situacijos įvertinimą ir atitinkamų sprendimų priėmimą.

IŠVADOS

1. Kultūros centras yra svarbus struktūrinis darinys, turintis ilgametę istoriją ir patirtį, kuriantis reikšmingą įtaką Lietuvos gyventojų raidai ir vystymuisi. Įvairiais Šiaulių miesto augimo periodais, vietinis kultūros centras formavo visuomenės supratimą apie įvairias meno, kūrybos, saviraiškos formas ir kitas miesto aktualijas.
2. Sovietiniu laikotarpiu kultūros centras buvo itin svarbus gyventojų traukos centras dėl kelių priežasčių: politinės santvarkos ir ten vykdomos propagandos, buvo remiamas finansiškai, o kultūrinis žmonių potencialas naudojamas, kaip įtakingas liaudies nuomonės formavimo instrumentas. Iš kitos pusės, miestui augant, žmonių poreikis saviraiškai taip pat natūraliai augo, konkrečių vietų pasirinkimas buvo ribotas, tad vidinis poreikis tobulėti, dalintis patirtimi ir bendrauti buvo realizuojamas kultūros centre.
3. Pasikeitus politinei santvarkai, po Lietuvos nepriklausomybės atgavimo, kultūros centrui prarado tiesioginę paskirtį ir persiformavo į naujus darinius, kaip specializuotas arba daugiafunkcines įstaigas. Vis dėlto, jos yra valstybės arba savivaldybių išlaikomos (arba dalinai), o veikla reglamentuojama valdžios nutarimais, įstatymais, kurie ne visuomet tiesiogiai ir pakankamai greitai atspindi šiuolaikinės visuomenės universalumą, poreikius ir galimybes. Pokytis ir transformacija yra skatinami, bet tuo pačiu stabdomi dėl minimaliai skiriamo finansavimo. Nepakankamai adaptuojamos alternatyvios finansavimo galimybės.
4. Šiaulių miesto kultūros centro valdymo struktūra ir organas iš esmės nėra keistas apie dvidešimt metų, nesugeba moderniai funkcionuoti ir prisitaikyti prie šiuolaikinių sąlygų. To pasekoje pasiekia tik siaurą dalį Šiaulių miesto gyventojų ir iki galo neišnaudoja savo potencialo, yra nutolęs nuo savo pirminės misijos.
5. Sąvoka „kultūra“ nebeatitinka sovietmečiu naudotos šio žodžio reikšmės ir šiuo metu „Šiaulių miesto kultūros centro“ pavadinimas yra neatinkantis ten vykstančios veiklos. To pasekoje iš esmės turėtų būti performuluotas centro tikslas ir sietis labiau su bendruomenių veikla, prisitaikyti prie politinių, ekonominių, socialinių pokyčių, gyventojų amžiaus ir kultūrinių grupių (pvz. tautinės mažumos), taip pat tenkinti socialinį, edukacinį ir kūrybinį individo poreikį. Turėtų būti optimizuota centro vadyba ir formuojama universalus daugiafunkcinio centro paskirtis.
6. Esanti kultūros centro pastato būklė yra kritiška. Būtina renovacija pradedant nuo elementarių pastato funkcionavimui reikalingų sistemų išorėje: sienų sutvirtinimas ir apšiltinimas, stogo dangos, vandens latakai/kolektoriai, langai, durys. Pastato viduje: elektros, ventiliacijos, apšvietimo, vandens mazgų ir vamzdynų, šildymo sistemos. Priešingu atveju pastatas gali kelti pavojų žmogaus gyvybei.

7. Pastato interjero įrengimas turi būti pritaikytas prie šiuolaikinio žmogaus supratimo apie jaukią ir patogią aplinką. Erdvės universalios, adaptuotos prie skirtingų galimybių, sričių, gebėjimų ir žmogaus poreikių. Universalus ir daugiafunkcinis.

SANTRAUKA

Šiaulių miesto centre (Aušros al. 31) yra įkurtas „Šiaulių miesto kultūros centras“. Pastatas pastatytas 1962 metais, Sovietinės okupacijos laikotarpiu pagal tuo metu vykdytos planinės plėtros reikalavimus. Nuo to laiko pastatas nebuvo iš esmės rekonstruotas, todėl šiuo metu jis nebeatitinka Šiaulių miesto gyventojų poreikių savo išvaizda, elementariu saugumu ir paskirtimi.

„Šiaulių m. kultūros centro modernizavimo koncepcija. Dizaino projektas“ darbe pateikiamas siūlymas atnaujinti kultūros centro pastato interjerą, atsižvelgiant į šiuolaikinės visuomenės poreikį aplinkai, kurioje gimsta saviraiška, puoselėjama ir vystoma gyventojų kultūra.

Neatsiejamos renovacijos dalys yra vidinis veiklų optimizavimas bei modernus kultūros centro įvaizdžio kūrimas. Tam, jog suprasti problemos gilumą, darbe yra aptariama pastato statyba, būklė ir paskirtis skirtingais laikotarpiais, vykdomos veiklos ir jų poveikis visuomenei.

Analizuojamas šiuolaikinis kultūros poreikis Šiaulių mieste, atliekamas gyventojų nuomonės tyrimas. Svarstomos galimybės ir pateikiama galima renovacijos koncepcija.

Sprendžiant interjero įrengimo koncepcijos klausimus, pagrindiniais kriterijais laikomi: erdvių daugiafunkciškumas ir universalumas. Medžiagų ilgalaikiškumas ir naudingumas, naujų technologijų adaptacija ir modernaus dizaino estetikos pritaikymas visuomeninio pastato interjere.

Siekta maksimaliai išnaudoti natūralų apšvietimą patalpose, apdailai naudoti ekologiškas medžiagas. Kur leidžia techniniai reikalavimai, palikti ir panaudoti senas konstrukcijas bei dangas, tuo siekiant ekonomiškai išnaudoti esamus resursus. Taip pat siekta parodyti pastato istoriją išlaikant pagrindinę struktūrą, organiškai vystyti atnaujinimą keičiant būtinus aspektus. Spalviniai, tekstūriniai ir medžiagiškumo sprendimai buvo priimti remiantis tais pačiais kriterijais.

SUMMARY

“Siauliai city cultural center” is located in Siauliai city center (Ausros al. 31). The building was built in 1962, during the Soviet occupation in accordance to the planned development requirements. Since then, the building has not been substantially renovated, and now it no longer meets the needs of the Siauliai city population in terms of its appearance, security and purpose.

“Reconstruction of cultural center in Siauliai. Design project” work contains a proposal to renew the interior of the cultural center, based on the contemporary society needs for the environment – atmosphere where the expression is born and nurtured, where population develops culturally. An inherent part of the renovation is also the optimization of an integral work in the center, development of the cultural center image as a modern space. To understand the depth of the problem and the need for renovation, the work questions the state of the building construction, condition and functions during different time periods, questions its activities and their impact on society. Analyzing contemporary culture demand of the city, the author conducted a public opinion survey, which brought to the discussion and possible renovation concept.

Judging the interior of the cultural center, the main criteria are considered: multi-functionality of the building and versatility, durability and usefulness of the used materials, adaptation of new technologies and how contemporary modern design aesthetics has been applied to this public building interior.

The aim of the authors’ cultural center renovation concept was to make the maximum use of the natural lighting, to use environment friendly materials. In some cases if it still meets the technical requirements of the building, the author was seeking to keep and use the old structures, coatings in order to economically exploit already existing resources. It also sought to show the history of the building while retaining the basic structure, to develop renovation in organic way - updating only essential dimensions. Decisions on such aspects as color, texture and substance were taken on the basis of the same criteria.

Literatūra ir šaltiniai

- (1) Danutė Darbutienė, Birutė Knizikevičienė, Eugenija Rimkūnienė, V. Kapsuko gatvė Šiauliuose (Kraštotyriminkų ekspedicijos medžiaga) Šiauliai, 1985, p. 135
- (2) LIETUVOS RESPUBLIKOS KULTŪROS CENTRŲ Į S T A T Y M A S 2004 m. liepos 15 d. Nr. IX-2395, Vilnius, [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: (<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.238644?fwid=-t0ik4ntv1>) 2004
- (3) Prof. habil. dr. Giedrė Kviesskienė dr. Odeta Merfeldaitė, Ona Petronienė, Jonas Mickus "UNIVERSALIŲ DAUGIAFUNKCINIŲ CENTRŲ (UDC) STEIGIMAS IR PLĖTRA. TYRIMO ATASKAITA", Vilnius, 2008
- (4) „Leninietis” - Šiaulių rajono, miesto ir Šiaulių apskrities laikraštis, ėjęs nuo 1950 m. spalio 27 d. iki 1998 m. Šiauliuose. Nuo 1960 m. – „Leninietis“, nuo 1990 m. sausio 1 d. „Laikas“ [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: ([https://lt.wikipedia.org/wiki/Laikas_\(Šiauliai\)](https://lt.wikipedia.org/wiki/Laikas_(Šiauliai))); „Komjaunimo tiesa” - Komjaunimo tiesa – LLKJS CK dienraštis, leistas 1940–1941 m. ir 1944–1989 m. [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: (https://lt.wikipedia.org/wiki/Komjaunimo_tiesa); „Raudonoji vėliava” - Šiaulių naujienos, buv. „Raudonoji vėliava“ – Šiaulių miesto laikraštis, leidžiamas nuo 1941 m. balandžio 19 d. [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: ([https://lt.wikipedia.org/wiki/Šiaulių_naujienos_\(dienraštis\)](https://lt.wikipedia.org/wiki/Šiaulių_naujienos_(dienraštis))); „Šiaulių kraštas” – regioninis Šiaulių apskrities ir miesto dienraštis. Leidžiamas nuo 1990 m., platinamas Šiaulių mieste ir rajone, Radviliškio, Akmenės, Pakruojo, Kelmės, Joniškio rajonuose. [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: (<http://skrustas.lt/?lt=1326461979>); „Šiaulių naujienos” - Šiaulių naujienos, buv. „Raudonoji vėliava“ – Šiaulių miesto laikraštis, leidžiamas nuo 1941 m. balandžio 19 d. [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: ([https://lt.wikipedia.org/wiki/Šiaulių_naujienos_\(dienraštis\)](https://lt.wikipedia.org/wiki/Šiaulių_naujienos_(dienraštis)))
- (5) Vytautas Lanskoronskis „VEIKLOS KULTŪROS CENTRUOSE POVEIKIS BENDRUOMENĖS GYVENIMUI”, VILNIAUS PEDAGOGINIS UNIVERSITETAS SOCIALINĖS KOMUNIKACIJOS INSTITUTAS SOCIALINĖS PEDAGOGIKOS KATEDRA Magistro darbas, Vilnius, 2006
- (6) Lietuvos statistikos departamentas yra Vyriausybės įstaiga, dalyvaujanti formuojant valstybės politiką finansų ministrui priskirtoje statistikos valdymo srityje ir ją įgyvendinanti bei koordinuojanti šalies oficialiosios statistikos rengimą. [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: (<http://www.stat.gov.lt/veikla>)
- (7) Laisvoji enciklopedija - Wikipedia. [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: http://lt.wikipedia.org/wiki/Tarybų_Sajunga
- (8) Propaganda [lot. propago — skleidžiu, platinu], filos., moksl., rel. ir kt. teorijų, idėjų skleidimas, siekiant jomis ugdyti, veikti žmonių pažiūras, nuotaikas, skatinti tam tikrus veiksmus. Lietuvių kalbos institutas, tarptautinių žodžių žodynas. [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: <http://www.zodziai.lt/reiksme&word=Propaganda&wid=16168>
- (9) Laisvoji enciklopedija - Wikipedia. [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: https://lt.wikipedia.org/wiki/Josifas_Stalinas
- (10) Aleksandras Štomas, Laisvės horizontai, sudarė Liūtas Mockūnas, Vilnius: Baltos lankos, 2001, p. 278

- (11) Jurgis Vanagas, Nuo urvinio būsto iki šiuolaikinio megapolio, Vilnius: „Technika” 2012, p. 87)
- (12) Dangė Čebatariūnaitė. IDEOLOGIJA FIZINĖJE ERDVĖJE: BUTŲ INTERJERAI SOVIETINĖJE LIETUVOJE „ATŠILIMO“ LAIKOTARPIU. „Naujasis židinys-Aidai”. 2006, nr. 8. Vilnius. [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: <http://www.sovietika.lt/742281/straipsniai/atsilimas/ideologija-fizineje-erdveje-butu-interjerai-sovietineje-lietuvoje-atsilimo-laikotarpiu>
- (13) Ten pat
- (14) Valdas Petrulis, Marija Drėmaitė, Jūratė Tutlytė, Architektūra sovietinėje Lietuvoje, „Epocha ir architektūra: politiniai-ideologiniai kontekstai” Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2012, p. 23
- (15) Vaitkus Vytautas, Jakovlevas-Mateckis, Estetiška įmonės aplinka. Vilnius: BMTIPI, 1970, p. 5
- (16) Jūratė Tutlytė, Marija Drėmaitė, Vaidas Petrulis, Architektūra sovietinėje Lietuvoje. Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2012, p. 207
- (17) Vytautė Auškalnytė. SOVIETINIO LAIKOTARPIO VILNIAUS MIESTO VISUOMENINĖS PASKIRTIES PASTATŲ INTERJERAI. Magistro darbas. Interviu su arch. prof. Vytautu Jurgiu Dičiumi. Kaunas, 2012
- (18) Vytautė Auškalnytė. SOVIETINIO LAIKOTARPIO VILNIAUS MIESTO VISUOMENINĖS PASKIRTIES PASTATŲ INTERJERAI. Magistro darbas. Interviu su arch. Eugenijumu Algimantu Gūzu. Kaunas, 2012
- (19) Vereta Rupeikaitė. Sovietmečių dailę interjere mylėjo labiau nei dabar. Kaunas, 2012 kauno.diena.lt [interaktyvus] [žiūrėta 2014-12-01] <http://kauno.diena.lt/naujienos/laisvalaikis-ir-kultura/namai/sovietmeciu-daile-interjere-mylejo-labiau-nei-dabar-435363>
- (20) Algimantas Mačiulis. „Dailė architektūroje“. Vilnius: Vilniaus Dailės akademijos leidykla, 2003, p. 251
- (21) A. Bilevičius, Komjaunimo tiesa, balandžio 6d.1958
- (22) Ten pat
- (23) Danutė Darbutienė, Birutė Knizikevičienė, Eugenija Rimkūnienė, V. Kapsuko gatvė Šiauliuose (Kraštotyriminkų ekspedicijos medžiaga) Šiauliai, 1985, p. 135
- (24) KRAŠTIEČIAI. Šiauliai. Rinktinės biografijos, Kaunas: Všį Leidybos įdėjų centras, 2014, RATNIKAS ALBERTAS (1923-1993)
- (25) KRAŠTIEČIAI. Šiauliai. Rinktinės biografijos, Kaunas: Všį Leidybos įdėjų centras, 2014, MARENGOLCAS POVILAS (1925-2005)
- (26) Birute Knizikevičienė, Šiaulių kultūros raida 1236-1986 [Rankraštis] : datų ir faktų rinkinys, Šiauliai, 1987, p. 25
- (27) Lietuvos TSR MT Statybos ir architektūros reikalų komiteto nutarimas „Statyba ir architektūra”, 1958, nr.3, p. 39
- (28) Valdas Petrulis, Marija Drėmaitė, Jūratė Tutlytė, Architektūra sovietinėje Lietuvoje, Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2012, p. 43
- (29) Dangė Čebatariūnaitė. IDEOLOGIJA FIZINĖJE ERDVĖJE: BUTŲ INTERJERAI SOVIETINĖJE LIETUVOJE „ATŠILIMO“ LAIKOTARPIU. „Naujasis židinys-Aidai”. 2006, nr. 8. Vilnius. [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: <http://www.sovietika.lt/742281/straipsniai/atsilimas/ideologija-fizineje-erdveje-butu-interjerai-sovietineje-lietuvoje-atsilimo-laikotarpiu>
- (30) Jurgis Vanagas, Nuo urvinio būsto iki šiuolaikinio megapolio, Vilnius: „Technika” 2012, p. 127
- (31) Valdas Petrulis, Marija Drėmaitė, Jūratė Tutlytė, Architektūra sovietinėje Lietuvoje, Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2012, p. 27
- (32) Jovita Vilimaitienė, Šiaulių naujienos „Jovita Vilimaitienė apie sovietmečio architektūrą Šiauliuose” straipsnį rengė Romualda Urbonavičiūtė, 2012 m. gruodžio 14 d.

- (33) Šarūnas Birutis, Šiaulių kraštas, „Bibliotekininkai – sandėlininkai, Kultūros centras – daržinė“ straipsnį rengė Simona Kvederytė, 2015 m. vasario 28 d. [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: <http://skrastas.lt/?data=2009-04-20&rub=1141817778&id=1425056803>
- (34) „Šiaulių metraštis 2003-2006“, Šiauliai: Šiaulių „Aušros“ muziejus, 2007, p. 216
- (35) LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ N U T A R I M A S DĖL KULTŪROS CENTRŲ MODERNIZAVIMO 2007–2020 METŲ PROGRAMOS PATVIRTINIMO 2006 m. rugpjūčio 4 d. Nr. 785 Vilnius (2014 metais paskelbtas netekusiu galios)
- (36) Habil. dr., doc. Ingė Lukšaitė, konferencijos pranešimas: Dvi sovietmečio kultūros tyrimų priegios – mechanistinė ir visuminė. 2015.06.17 konferencijoje „Kūryba ant skustuvo ašmenų: kaip sovietmečiu buvo ginama profesionalioji lietuvių kultūra. Liudytojų parodymai“, vykusioje Lietuvos Respublikos seime skaitytas pranešimas
- (37) Laisvoji enciklopedija - Wikipedia. [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: (<https://lt.wikipedia.org/wiki/Kultūra>)
- (38) Meilė Lukšienė, Jungtys, Vilnius: Alma Litera, 2000, p. 85
- (39) Dalius Jonkus, Kultūros samprata Antano Maceinos filosofijoje ir kultūros fenomenologijos galimybės, Kaunas: Vytauto Didžiojo universiteto leidykla. 2004, nr. 14, p. 88
- (40) Birute Knizikevičienė, Šiaulių kultūros raida 1236-1986 [Rankraštis] : datų ir faktų rinkinys Šiauliai 1987, p. 25
- (41) Kl. Garabauskas, Komjaunimo tiesa, 1958, birželio 14d., p. 3
- (42) Leonidas Donskis, Sovietinė kultūra ir sovietinės modernizacijos krachas, 2008 [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: (<http://www.delfi.lt/news/ringas/lit/ldonskis-sovietine-kultura-ir-sovietines-modernizacijos-krachas.d?id=17385137>)
- (43) Leninietis, Kultūrinio gyvenimo kronika, 1980, Kovo 6 d.
- (44) Laisvoji enciklopedija - Wikipedia. [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: https://lt.wikipedia.org/wiki/Šiaulių_demografija
- (45) Danutė Tamutienė, Šiaulių miesto kultūros - švietimo įstaigos, diplominis darbas, Vilnius: [Rankraštis]1976, p. 53
- (46) Valstybinio Šiaulių Dramos teatro metinė ataskaita 2014 [autorės interviu], 2015
- (47) Šiaulių Arenos metinė veiklos ataskaita, 2014 [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: (<http://www.siauliuarena.lt/apie-arena>)
- (48) Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2015 [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: (<http://www.socialiniszemelapis.lt/>)
- (49) Šiaulių Arenos metinė veiklos ataskaita, 2014 [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: (<http://www.siauliuarena.lt/apie-arena>)
- (50) Šiaulių apskrities Povilo Višinskio viešoji biblioteka. Metinė veiklos ataskaita 2014 [autorės interviu], 2015
- (51) Lietuvos statistikos departamentas, [autorės interviu], 2015
- (52) Šiaulių Dailės galerija. Metinė veiklos ataskaita. 2014 [autorės interviu], 2015
- (53) „Ober-Haus“ statistika publikuota portale „Delfi“ 2015 [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: (<http://www.delfi.lt/verslas/nekilnojamas-turtas/vilniuje-prekybos-centru-tik-daugeja-siomet-planuojama-pastatyti-dar-penkis.d?id=61598199>)
- (54) Giedrė Avard, interviu su menotyrininku Virginijumi Kinčiniaičiu, Šiauliai: įrašai CD priedas, 2014
- (55) Lietuvos TSR kultūros ministerija, Šiaulių miesto kultūros namai, Vilnius: „PERIODIKA“, 1971
- (56) ZARASŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA, „SPRENDIMAS DĖL Dusetų Dailės Galerijos pavadinimo pakeitimo ir Kultūros centro Dusetų Dailės Galerijos nuostatų patvirtinimo“ Zarasai, 2012
- (57) Šiaulių m. kultūros centras, 2015 [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: (<http://siauliukulturoscentras.lt/siauliu-kulturos-centras/>)

- (58) „Šiaulių metraštis 2007-2010“, Šiauliai: Šiaulių „Aušros“ muziejus, 2011, p. 128
- (59) „Šiaulių metraštis 1999-2002“, Šiauliai: Šiaulių „Aušros“ muziejus, 2003, p. 119
- (60) Giedrė Avard, interviu su referente Audrone Vasiliauskiene, Šiauliai: įrašai CD priedas, 2014
- (61) Giedrė Avard, interviu su referente Audrone Vasiliauskiene, Šiauliai: įrašai CD priedas, 2014
- (62) Giedrė Avard, interviu su kultūros centro darbuotoja, Šiauliai: įrašai CD priedas, 2014
- (63) I. Lipinskienė, Raudonoji vėliava, 1981 kovo 28d.
- (64) Jonas Sireika, Šiaulių metraštis 1990-1993, Šiaulių miesto savivaldybė, 1994, p. 131
- (65) Prof. habil. dr. Giedrė Kvieskienė dr. Odeta Merfeldaitė, Ona Petronienė, Jonas Mickus
 „UNIVERSALIŲ DAUGIAFUNKCINIŲ CENTRŲ (UDC) STEIGIMAS IR PLĖTRA. TYRIMO ATASKAITA“, Vilnius, 2008
- (66) Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2015 [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: (<http://www.socialiniszemelapis.lt/index.php?-583500069>)
- (67) Vidmantas Alekna, straipsnis publikuotas veidas.lt 2011, [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: (<http://www.veidas.lt/lietuvos-senjorai---ismintingi-bet-vienisi-ir-skurstantys>)
- (68) Prof. habil. dr. Giedrė Kvieskienė dr. Odeta Merfeldaitė, Ona Petronienė, Jonas Mickus
 „UNIVERSALIŲ DAUGIAFUNKCINIŲ CENTRŲ (UDC) STEIGIMAS IR PLĖTRA. TYRIMO ATASKAITA“, Vilnius, 2008 p.12
- (69) Ten pat, p. 13
- (70) Šiaulių m. kultūros centras, 2015 [interaktyvus] [žiūrėta 2016-01-10]. Prieiga per Internetą: (<http://siauliukulturoscentras.lt/siauliu-kulturos-centras/>)

Taip pat literatūra formavusi autorės supratimą ir nuomonę analizuojama tema, kuri gali netiesiogiai atsispindėti darbe

1. Ula Tornau. „Kultūros“ skiltis - apie specifinį miesto veidą - sovietinę architektūrą. 2010. Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija. [interaktyvus] [žiūrėta 2015-12-01]. Prieiga per Internetą: <https://www.youtube.com/watch?v=fd7aR55HFk8>
2. Valdas Drėma. Dingęs Vilnius. Vilnius, 1991, p. 67–68
3. Regina Lakačauskaitė. MIESTIEČIO BUTAS SOVIETŲLIETUVOJE: IDEOLOGIJS ATSPINDŽIAI GYVENAMOJOJE ERDVĖJE „Naujasis Židinys – Aidai“, 2010, nr. 1-2. Vilnius [interaktyvus] [žiūrėta 2015-12-11].
4. Vytautė Auškalnytė. SOVIETINIO LAIKOTARPIO VILNIAUS MIESTO VISUOMENINĖS PASKIRTIES PASTATŲ INTERJERAI. Magistro baigiamasis darbas. interviu su arch. Eugenijumu Algimantu Gūzu. 2012, Kaunas
5. Indrė Gudelytė. ARCHITEKTŪROS IR DAILĖS SĄVEIKA „LIETKOOPSĄJUNGOS“ PASTATO INTERJERE. 2011 Vilnius.
6. K. Šešelgio skaitymai. 2011, Vilnius.
7. Algimantas Mačiulis. Architektai Algimantas ir Vytautas Nasvyčiai. 2007, p. 105. Vilnius
8. Vaidas Petrulis. Paskaita „Socialistinis modernizmas Lietuvoje“. 2014, Vilnius
9. LOLITA JABLONSKIENĖ. Literatūra ir menas. St. Sovietinio laikotarpio architektūra, dizainas ir dailė. 2011, Vilnius [interaktyvus] [žiūrėta 2015-12-12]
http://eia.libis.lt:8080/archyvas/viesas/20111219121429/http://www.culture.lt/lmenas/?leid_id=3357&kas=straipsnis&st_id=18980
10. Algimantas Mačiulis. ŠIUOLAIKINĖS LIETUVOS ARCHITEKTŪROS MENINĖS RAIŠKOS TENDENCIJOS. DAKTARO DISERTACIJA. 2013, Vilnius

Priedai

Priedas nr. 1

Klausimynas

1. Ar Jūsų gyvenamosios vietovės kultūrinis gyvenimas yra pakankamai įvairus, ar jis patenkina Jūsų kultūrinius poreikius? Pažymėkite

q 1. Taip

q 2. Išdalies

q 3. Ne

q 4. Nežinau, nesidomiu

2. Ar pakanka kultūros įstaigų Jūsų gyvenamojoje vietovėje? Pažymėkite

q 1. Taip

q 2. Išdalies

q 3. Ne

q 4. Nežinau, nesidomiu

3. Ar Jūs patenkintas, ar nepatenkintas Jūsų gyvenamojoje vietovėje esančio kultūros centro veikla, organizuojamais renginiais? Pažymėkite vieną atsakymą

q 1. Taip, esu visiškai patenkintas

q 2. Nesu visiškai patenkintas, jo veiklą galima būtų tobulinti

q 3. Jo veikloje yra daugiau manęs netenkinančių, negu patinkančių dalykų

q 4. Ne, manęs visiškai netenkina kultūros centro veikla

q 6. Nežinau, nesilankau

4. Kaip dažnai Jūs dalyvaujate Jūsų gyvenamojoje vietovėje esančio kultūros centro siūlomuose užsiėmimuose ar renginiuose?

Kiekvienoje eilutėje pasirinkite po vieną atsakymą

A dažnai B retkarčiais C niekada D tokie nevyksta E nežinau

- Mėgėjų meno užsiėmimuose A B C D E
- Liaudies meno užsiėmimuose A B C D E
- Profesionalių atlikėjų koncertuose, spektakliuose ir pan. A B C D E

- Masiniuose renginiuose (šventėse, mugėse, vakaronėse) A B C D E
- Įvairių klubų ir būrelių veikloje A B C D E
- Mokomosiose, švietėjiškose programose (literatūros vakarai ir kt.) A B C D E
- Diskotekose, poilsio vakaruose A B C D E

5. Kas Jus paskatintų dažniau apsilankyti kultūros centre? Pasirinkite ne daugiau kaip 2 atsakymus ir juos pažymėkite

- q 1. Daugiau žinotumėte apie jo veiklą, būtumėte kviečiami
- q 2. Kultūros centras turėtų geresnes patalpas, būtų jaukus, šiuolaikiškiau įrengtas
- q 3. Būtų įdomesni, patrauklesni kultūros centro renginiai
- q 4. Kultūros centras siūlytų daugiau paslaugų, pvz., kompiuterių, nemokamo interneto
- q 5. Būtų daugiau ir įvairesnių būrelių vaikams
- q 6. Būtų daugiau mėgėjiškų užsiėmimų suaugusiems ir pagyvenusiems žmonėms
- q 7. Kultūros centras būtų arčiau namų
- q 8. Kultūros centro darbuotojai būtų labiau kvalifikuoti, maloniau bendrautų su lankytojais
- q 9. Daugiau būtų organizuojama profesionalaus meno (parodos, koncertai, spektakliai) renginių
- q 10. Kita _____

6. Ar per pastarąjį dešimtmetį pasikeitė Jūsų gyvenamojoje vietovėje esančio kultūros centro veikla ir jei pasikeitė, tai kaip? Pažymėkite vieną atsakymą

- q 1. Dirba moderniau, lanksčiau ir išradingiau, vyksta daugiau renginių
- q 2. Niekas nepasikeitė, jis visada dirbo gerai
- q 3. Dirba blogiau, sumažėjo veiklos apimtys, aktyvumas
- q 4. Niekas nepasikeitė, viskas buvo blogai, taip ir liko
- q 5. Visiškai užgeso
- q 6. Nežinau / sunku pasakyti

7. Kokia Jūsų nuomonė apie kultūros centrų darbuotojus? Pasirinkite ne daugiau kaip 2 atsakymus ir juos pažymėkite

- q 1. Jie sugeba sudominti, pritraukti gyventojus, taiko patrauklesnes darbo formas
- q 2. Kultūros centro darbuotojai yra populiarūs tarp vietos žmonių, turi autoritetą

q 3. Domisi, kaip žmonės vertina jų veiklą, ir derinasi prie gyventojų kultūros poreikių

q 4. Jie yra žemos kvalifikacijos, jų veikla ir renginiai neįdomūs

q 5. Formaliai atlieka savo pareigas

q 6. Jie nieko išties neveikia

q 7. Kita _____

8. Kokioms kultūros centrų veikloms sritims, Jūs nuomone, reikėtų skirti daugiausia dėmesio? Pasirinkite ne daugiau kaip 2 atsakymus ir juos pažymėkite

q 1. Mėgėjų meninei kūrybai

q 2. Liaudies kultūrai

q 3. Profesionaliajam menui (teatrui, dailei, klasikinei muzikai)

q 4. Mokytojų, švietėjiškoms programoms

q 5. Interesų/ pomėgių klubams ar būreliams

q 6. Pramoginiams renginiams

q 7. Visoms sritims

q 8. Kita

9. Nežinau _____ q

INFORMACIJA APIE RESPONDENTĄ

Jūs lytis:

Vyras; Moteris.

Jūs amžius:

13-16;

17-25;

26-62;

62 ir daugiau.

Jūs išsilavinimas:

Pradinis;

Nebaigtas vidurinis;

Vidurinis;

Aukštesnysis;

Aukštasis;

Magistras;

Kitas.

Jūs dirbate:

Taip; Ne.

Jūsų šeimininkė padėtis:

Nevedęs/netekėjusi;

Vedęs/ištekėjusi;

Našlys/našlė;

Išsituokęs/išsituokusi.

Ar turite vaikų?

Taip; Ne.